

“Tiksimies apbalvošanā!”

Foto - E. Gabranovs

Uz pozitīvas nots. Balvu novada vadītājs Sergejs Maksimovs (foto – vidū) atklāja pieticīgu ambīciju: “Šobrīd kopā ar Latgales kolēģiem plānojam pieteikt sevi uz Eiropas jauniešu galvaspilsētas statusu 2026.gadā.”

Edgars Gabranovs

Pagājušajā nedēļā Balvos ciemojās komisija, kas pārstāv dažādas valsts iestādes un nevalstiskās organizācijas, lai izvērtētu, cik ģimenēm draudzīga ir Balvu novada pašvaldība. Ciemiņi neslēpa, – fakts, ka Balvu novada pašvaldība ir viena no trim Latgales plānošanas reģiona pašvaldībām, kas kandidē uz “Ģimenei draudzīgākās pašvaldības 2022” titulu, jau ir augsts vērtējums.

Jāsecina, ka patiesi par šo titulu ir vērts pacīnīties, jo, piemēram, pirms diviem gadiem nomināciju “Ģimenei draudzīgākā pašvaldība 2020” saņēma Ludzas novada pašvaldība, kas EUR 25 000 naudas balvu ieguldīja, līdzfinansējot Pontonu tilta izbūvi pāri Mazajam Ludzas ezeram. Savukārt plānošanas reģionu pašvaldību grupā uzvarēja Ādažu, Alsungas, Kocēnu, Tērvetes un Līvānu novadu pašvaldības, saņemot naudas balvas 12 500 eiro apmērā. Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāta direktora vietnieks, vērtēšanas komisijas priekšsēdētājs Reinis Lasmanis atklāja, ka Balvos komisija līdz šim nav viesojusies: “Ar to jūs arī vēlos apsveikt, jo esat iekļuvuši konkursa trešajā kārtā. Komisijā ir desmit cilvēki, kuri pārstāv dažādas jomas. Paralēli norit arī iedzīvotāju balsojums.”

Balvu novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs komisijai pastāstīja par situāciju mūsu novadā, atgādinot, ka pašvaldība nodrošina brīvpusdienas visiem skolēniem no 1. līdz 12.klasei, tostarp piecgadīgajiem un sešgadīgajiem bērniem, kas izmaksā vairāk nekā divus miljonus eiro. Tāpat viņš palepojās ar Upīti, ar smaidu piebilstot, ka Upītē bērns jau pirms dzimšanas ir iekļāvis ciema kultūrvīdē: “Mūspusē uzņēmēji noslēguši nodomu protokolu

par Baltijā lielākā saules parka izveidi, tātad daudz bērnu ģimenēm elektrība būs. Tiksimies apbalvošanā!”

Sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” vadītājs Imants Parādnieks atklāja, ka, ieejot Balvu Novada muzejā, pirmais iespaids par to, cik pašvaldība ir draudzīga ģimenēm, apliecināja cenrādī norādītais: “Ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar bērniem līdz 18 gadu vecumam) – EUR 3, nevis, piemēram, 1+2 vai 2+2, kas ļoti tracinā.” Tautjāts, kādi ir iespaidi par prezentāciju, I.Parādnieks neslēpa, ka vispozitīvākie: “Balvu novads pārsteidz, tāpat kā tas, ka Balvi līdz šim kaut kā bija izkrituši no Latgales labo pašvaldību saraksta.” Spriežot par iespējamiem uzlabojumiem, viņš aicināja mudināt pašvaldību vairāk pievērsties apliecību “Goda ģimene” īpašnieku atbalstam. “Ludzā brīvpusdienas nodrošina pirmsskolas bērniem un skolēniem, līdz 9.klasei ieskaitot. Jūsu novadā – no 1. līdz 12.klasei. Tā, protams, ir politiski saimnieciska izšķiršanās. Man pašam šķiet, ka labāk būtu nodrošināt jaunākos bērnus. Vecāki bērni, spriežot arī pēc saviem bērniem, ir izvēlīgāki. Ja skola nodrošina augsti kvalitatīvu ēdināšanu, īpaši padomājot par garšas kārpiņām, tad jau varbūt tā nav nekāda problēma. Tomēr vēlreiz vēlos uzsvērt, ka Balvu novada ļaudis var lepoties, ka pilnīgi noteikti Balvu novada pašvaldība ir ģimenei draudzīga,” uzsvēra I.Parādnieks.

Jāpiebilst, ka komisija rosināja padomāt par aplikāciju izveidi, lai “Goda ģimenēm”, to aplūkojot, būtu iespēja apmeklēt gan atpūtas vietas, gan apskates vērtus objektus, kā arī novadā nodibināt daudz bērnu ģimeņu biedrību.

P.S. Ar savu balsojumu konkursā “Ģimenei draudzīgākā pašvaldība 2022” Balvu novadu var atbalstīt līdz 22.decembrim vietnē www.vietagimenei.lv, aizpildot anketu un izvērtējot pašvaldības sniegto atbalstu, kas paredzēts ģimenēm ar bērniem.

Nākamajā
Padugumā

● Es saku paldies!
Labie vārdi

● Ziemassvētku brīnumi
Vai Rakstiņi brauc rakstītās
kamanās?

Uzvar Annele!

Starptautiskajā literatūras festivālā “Prozas lasījumi” par labāko prozas rakstītāju Latgalē jau trešo gadu pēc kārtas atzīta tekstilmāksliniece, pedagoģe un literāte Annele Slišāne.

Ceļā uz balvu “Boņuks 2022”

Sākusies ikgadējā zināmākā un gaidītākā latgaliskās kultūras notikuma – Latgališu kultūras gada balvas “Boņuks” – pretendentu pieteikšana par padarīto 2022.gadā. Pretendentu pieteikšana iespējama līdz 11.janvārim. Māla statuetes par paveikto šogad saņems latgaliskās kultūras aktivitātes, notikumi, procesi un personības. “Boņuks” vēl arvien ir vienīgā balva, kas īpaši izceļ un godina sasniegumus un padarīto latgaliskās kultūras dzīvē. Balvas pasniegša-

nas ceremonija notiks 4.martā klātienē, Latgales vēstniecībā GORS, un tiešraidē LTV1.

Super uzvara super konkursā

Decembra sākumā deju studijas Di-dancers vecākā grupa “Di dancers Crew” devās uz deju konkursu “SUPER SHOW”, kur baudīja īpašu svētku atmosfēru “Ulbrokas Pērlē”, kā arī izcīnīja 1.vietu “Stretdance Small groups” kategorijā. Jāpiebilst, ka pasākumā piedalījās dejotāji gan no Latvijas, gan no kaimiņu zemes Igaunijas, kopā izdejojot 109 priekšnesumus dažādos deju stilos, turklāt sacensības vērtēja starptautiskie dejotāji, horeogrāfi un skatuves mākslinieki.

Īsziņas

Vārds žurnālistam

Maruta Sprudzāne

Mūsu laikraksts atspoguļo dažādas tēmas, cenšoties atrast daudzveidīgas informācijas avotus, lai lasītājiem būtu interesantāk un publicētais piesaistītu uzmanību. Biznesa sarunu brokastīs varēja iepazīt reklāmas speciālista Raimonda Platača atziņas. Dzīve speciālistam it kā veiksmīga, viss notiek, saņem atzinību un godalgas, un tomēr istu prieku tas nav devis. Nav atbildes uz jautājumu, kur tad ir tā laime, kur īstais papildījums? Šķiet, daudzus no mums laiku pa laikam nomāc šis jautājums, uz kuru nav tiešas atbildes. Jociņš ir šis laiks, kurā dzīvojam, un divainas man šķiet vērtības, kas izvirzās priekšpusē. Pazaudējam elementāras un pašsaprotamas lietas, kas pirms kāda laika bija tik vienkāršas. Kaut vai prasmī sarunāties un saprast vienam otru. Viens otru nedzirdam pat vienā darba kabinetā, nespējam uzklaut cita teikto un vispār izlietamies, ka tas nav vajadzīgs. Ieliekam sevi paštaisnā rāmīti un darām to, ko uzskatām par vajadzīgu. Daudz ērtāk ieskatīties telefona ekrānā un paskatīties kāda cita dzīves aizkulisēs. Laiks pieradina būt citādiem. Pie tādas falšas laimes izjūtas var nepietikt laika, lai kaut ko mainītu.

Latvijā

Piegādās četras reizes vairāk vakcīnu, nekā vajag. Pirms diviem gadiem, kad pandēmija jau bija krietni ieskrējusies, parādījās pirmās vakcīnas. Ņemot vērā to ierobežoto pieejamību, Eiropas Komisija organizēja dalībvalstīm vienotu iepirkumu, iespējas sadalot proporcionāli iedzīvotāju skaitam. Speciālisti izrēķināja optimālo vakcīnu daudzumu, bet valstis izvēlējās, cik un kādas vakcīnas rezervēt no teorētiski pieejamā apjoma. Latvija, sāpīgi kļūdoties pirmajā solī, pēc tam izvēlējās ņemt visu, kas pieejams. Bet tagad tas atspēlējās. Cilvēki vakcinējas maz, bet vakcīnas turpina nākt. Nākamgad Latvijai piegādās četrreiz vairāk vakcīnu, nekā būtu nepieciešams.

Trīsgadnieces nāve Krāslavā. Katrīna (vārds mainīts) nomira svētdienā. Tieši brīvdienās visi četri bērni vienlaikus prasīja 26 gadus vecās mamma Oļesjas (vārds mainīts) uzmanību. Sieviete civilvīrs stāsta, ka nedēļas nogalēs bijis grūtāk tikt galā nekā darbdienās, kad abi vecākie bērni pa dienu gāja dārziņā. Kriminālprocesa dēļ vīrietim liegts stāstīt, kas tieši notika Krāslavā un kāpēc sievieti tur aizdomās par meitas slepkavību. To, cik izmisusi un nogurusi Oļesja bija, norāda viņas pašnāvības mēģinājums šovasar.

Darba devēji iebilst par lēmuma nesaskaņošanu. Ar nākamā gada janvāri minimālā alga Latvijā būs 620 eiro līdzšinējo 500 eiro vietā. Minimālā alga tiek celta, lai cenu pieauguma apstākļos mazinātu nabadzības riskus un uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju ar Lietuvu un Igauniju, kur minimālā alga nākamgad būs lielāka nekā Latvijā. Lietuvā minimālā alga būs 800 eiro, Igaunijā – 725 eiro mēnesī. Darba devēji iebilst, ka lēmums par minimālās algas celšanu netika saskaņots ar sociālajiem partneriem, un uzskata, ka minimālās algas celšanai jānotiek vienlaikus ar neapliekamā minimuma palielināšanu.

Aicina atteikties no uguņošanas. Daudziem Latvijā esošajiem bēgļiem Ukrainā piedzīvotais ir atstājis spēcīgas psihiskas traumas, tādēļ režisors Intars Rešetins aicina Latvijas varasiestādes šogad svētkos atteikties no uguņošanas. Viņš uzskata, ka salūta radītais troksnis var radīt nevajadzīgu paniku ukraiņu bēgļos. Bez tam uguņošanu var aizvietot, izgaismojot pilsētu, un no tā rodas svētku sajūta.

Pēc Ziemassvētkiem būs grūti laiki. Latvijā 14% iedzīvotāju paredz, ka pēc Ziemassvētkiem būs lielākos parādos nekā jebkad, kamēr gadu iepriekš šādu viedokli pauda 10% iedzīvotāju, pavēstīja kredītu pārvaldības uzņēmumā "Intrum", atsaucoties uz kompānijas ikgadējā Eiropas patērētāju maksājumu ziņojuma datiem.

(Ziņas no www.delfi.lv, www.lsm.lv, www.tvnet.lv)

Aizbrauc uz izstādi Rīgā

Uzada 156,8 metrus garu "Šalli Latvijai"

Foto - D. Teļāne

Aizbrauc arī Balvu novada adītājas. Latvijas Nacionālās bibliotēkas oranžerijā uz koprades projekta "Šalle Latvijai" izstādes atklāšanu ieradās arī divdesmit Balvu novada adītājas. Kopā šalles tapšanas procesā piedalījās vairāk nekā 1700 dalībnieki no visiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, adot to garāku un garāku. Šalles kopējais garums ir 156,8 metri.

Zinaida Logina

Līdz nākamā gada 28. janvārim Latvijas Nacionālās bibliotēkas oranžerijā bez maksas skatāma koprades projekta "Šalle Latvijai" izstāde. To apmeklēja arī rokdarbnieču pulciņa "Mežģis" dalībnieki un citi interesenti no Balvu novada.

Akciju "Šalle Latvijai" uzsāka 2021. gada 18. novembrī, kad šalles adījums ar 160 valdziņiem un 50 cm garumā stafetes veidā sāka ceļot no rokas rokā. Ceļš veda no Rīgas uz Vidzemi, Latgali, Zemgali, Kurzemi, Rīgā tā atgriezās, esot vairāk nekā 130 metrus gara.

Adija veci un jauni

Šalle pabija katrā novadā, pavadot aptuveni trīs mēnešus. Adītāji šalli nodeva nākamajiem dalībniekiem – gan individuālajiem amatniekiem, gan radošo un amatu māju kolektīviem, gan vietējām bibliotēkām, kultūras un tautas namiem. Visi to nepārtraukti darināja garāku un garāku. Nodibinājuma "Šalle Latvijai" vadītāja Līga Rušiņa pastāsta, ka dalībnieku vidū bija ne tikai profesionāli adītāji, bet arī bērni ar saviem pirmajiem neveiklajiem valdziņiem. Organizatori uzrunāja visas paaudzes – adija vecvecāki, vecāki, bērni un mazbērni –, un katrs, neatkarīgi no vecuma un prasmēm, ieadīja sevis izvēlēto krāsu un rakstu kombināciju. Brīvība krāsu un rakstu izvēlē ļāva dalībniekiem radoši izpausties un ieadīt tieši to, kas šķita vissaisošākais konkrētajā brīdī. Adītāji atainoja gan katra novada krāsu motīvus, gan vietvārdu ieadīšanu teksta formātā, gan tautastērpiem raksturīgās krāsu joslas, tāpat arī mūsdienu adīšanas tehnikas un krāsu kombinācijas. Šallē bija atrodams un lasāms arī ieadītais Balvu vārds.

Piepilda spēcinošiem vārdiem

Šallei līdzī ceļoja grezni noformēts albums ādas vākos ar iegravētu mākslinieka Jāņa Ķīnasta veidotu "Šalle Latvijai" zīmolu – četru novadu spēka zīmēm. Albumā hronoloģiskā secībā atspoguļoja koprades projekta virzību. Katrs dalībnieks vai dalībnieku kopa albumā ierakstīja novēlējumu Latvijai, pastāstot arī mazliet par sevi vai konkrēto kolektīvu. Novēlējumu rakstīšana veicās raiti, šajā laikā pierakstīja četrus albumus, papildīti ar labiem, gaišiem un spēcinošiem vārdiem.

Jūtama mīlestība pret Tēvzemi

Latviešu dzīvesstāsti un likteņi ir dažādi, un daudzus no mums dzīve ir aizvedusi uz tuvākām un tālākām zemēm. Adija mūsu tautieši, adīšanas un citu amatu prasmju turpinātāji Lielbritānijā, Ziemeļīrijā, Vācijā un Francijā, kur pēc tāda paša principa tika adītas divas atsevišķas šalles, kas nu

Foto - D. Teļāne

Labus vārdus un pateicību velta Nodibinājuma "Šalle Latvijai" vadītājai Līgai Rušiņai. Biedrības "Mežģis" vadītāja Velga Ruduka viņai pasniedza dāvanu no Balvu novada, sakot paldies vārdus par lielo un skaisto darba organizēšanu. Mūspusē šo darbu koordinēja Ilga Oplučāne.

jau ir nonākušas Rīgā un pievienotas kopējam darbam. Diasporas veikums ir neizsakāmi skaists – katrā valdziņā un katrā rindiņā ir jūtama mīlestība pret Tēvzemi un cieņa no paaudzes paaudzē nodotajām prasmēm. Šalles tapšanas procesam varēja sekot sociālajā tīklā Facebook – projekta "Šalle Latvijai" lapā un domubiedru grupā "Šalle Latvijai".

Gaišs un piepildošs laiks

Laiks, kad "Šalle Latvijai" devās savā gadu garajā ceļojumā, ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē bija īpaši smags un emocionāli grūts. Trešais Covid-19 pandēmijas gads un kara sākums Ukrainā satricināja ikvienu, cilvēkiem bija nepieciešams morāls atbalsts. Darbs pie šalles tapšanas bija kaut kas gaišs un piepildošs. "Šalle Latvijai" ir atbalsts stiprajiem un radošajiem Latvijas amatniekiem, parādot viņu prasmes vienā lielā, kopīgā darbā. Caur mūsu dažādību, caur visiem gadalākiem, caur četrām paaudzēm, caur mūsu skaitajiem novadiem organizatori vadīja šalli kā košu un krāsainu gaismas staru, kas atnesa spēku un ticību katram nākamajam adītājam, radot mieru un uzticēšanos jau paveiktā darba dalībniekam.

Apceļos Latviju vēlreiz

Tautas rakstītie novēlējumu albumi nodoti glabāšanai Latvijas Nacionālajai bibliotēkai Tautas grāmatu plauktā. 2023. gadā "Šalle Latvijai" apceļos Latviju vēlreiz, lai visā pilnībā iepriecinātu ne tikai novadu vadītājus, bet arī visus iedzīvotājus. 2024. gadā "Šalli Latvijai" pasniegs kā dāvinājumu Latvijas Etnogrāfiskajam brīvdabas muzejam 100 gadu jubilejā.

Jaunā valdība apstiprināta. Ko varam sagaidīt?

Viedokļi

Bez kašķiem un konkurentu nomelnošanas

JURIS VIĻUMS, Saeimas deputāts

Sagaidu godīgu darbu valsts labā – bez sīkiem kašķiem un politisko konkurentu nomelnošanas. Ir patiešām jāapvieno spēki, lai panāktu vienmērīgu valsts izaugsmi visos Latvijas reģionos. Daudz kas atkarīgs, vai valdības vadītājs patiešām spēs pārorientēties un strādāt citādāk (labāk) nekā iepriekš. No viņa atkarīgs, vai jaunā valdība patiešām spēs sadarboties kā vienota komanda.

Runājot par Ministru kabineta sastāvu, politiskais spēks "Apvienotais Saraksts", kuru

pārstāvu arī es, ministru amatiem izvirzīja pieredzējušus profesionāļus. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs būs ilggadējs pašvaldības vadītājs, cilvēks ar lielu pieredzi arī politikā – Māris Sprindžuks. Zemkopības ministra pienākumus pildīs Didzis Šmits, iekšlietu sistēmas vadīšanu uzticējām pieredzes bagātajam Mārim Kučinskim, bet veselības nozarē pēc ilgām diskusijām pieaicinājām Līgu Meņģelsoni – pirms tam ilggadēju Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektori. Visas šīs jomas nav vieglas, tāpēc personīgi vēlu ministriem izdošanos, strādājot valsts labā. No citu partiju virzītajiem ministriem lielākās bažas no malas esmu saņēmis par izglītības un zinātnes nozari. Taču šobrīd mums jārespektē valdības vadītāja izvēli un cerēsim, ka tā neizrādīsies kļūdaina.

Valdības deklarācijas sākuma daļā ir ierakstīts: "Cilvēks ir galvenā Latvijas vērtība, tāpēc šobrīd mums visiem jāmobilizējas tādai tautsaimniecības izaugsmei, kas uzlabos dzīvi pašiem un nākamajām paaudzēm." Tātad prioritāte ir jebkurš cilvēks, arī Balvu novadā dzīvojošais. Valdībai jāstrādā tā, lai ekonomiskie rādītāji parāda izaugsmi arī valsts attālākajās teritorijās, – lai tur attīstās uzņēmējdarbība, nepasliktinās dzīves kvalitāte un, pats galvenais, nesamazinās iedzīvotāju skaits. Ir jāstrādā, lai jau tagad mūsu jauniešiem un bērniem varam parādīt, ka viņiem arī šeit, dzīvojot reģionā, būs iespējas attīstīt savus talantus, veidot ģimenes un baudīt kvalitatīvus

privātos un valsts sniegtos pakalpojumus.

Ko no valdības deklarācijā ierakstītā uzsvērtu kā prioritāro? Manuprāt, galvenā prioritāte ir Latvijas reģionu līdzsvarota attīstība. Ir svarīgi, lai iekšzemes kopprodukts pieaugtu visā Latvijā un mazinātos plaisa starp Rīgu un attālākiem valsts reģioniem. Tāpēc atbilstoši deklarācijā rakstītajam jāiedzīvina novadu centru ekonomiskā attīstība, kas ietver mājokļu pieejamību, izglītības, veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu attīstību un fizisko savienojamību ar tuvāko apkārtni un citiem novadu centriem. Īpaši uzmanīgi jāvērtē Eiropas Savienības ārējās robežas pašvaldību iespējas. Arī, piemēram, skolu tīkla vajadzības tur nevar skatīt līdzīgi kā Pierīgā. Valdības deklarācijā ir ierakstīts, ka, "izmantojot, nodokļu politikas instrumentus un stiprinot sociālo politiku, tiks samazināta ienākumu nevienlīdzība un nabadzība Latvijā", kā arī "sniegs mērķētu atbalstu reģionālajiem medijiem, it īpaši Latgales reģionā. Valdība apņemas izveidot efektīvu Latvijas teritorijas attīstības pārvaldības sistēmu Latvijas reģionu izaugsmei, policentriskai attīstībai un kohēzijai. Izvērtēs sabiedrībai nozīmīgu valsts funkciju nodošanu reģioniem un pašvaldībām, lai nodrošinātu koordinētu nozaru pakalpojumu organizāciju Latvijas reģionos." Protams, var teikt, ka tas viss ir tikai uz papīra. Tāpēc mūsu kopīgais uzdevums ir tālāk uzmanīgi sekot valdības rīcības plāna izstrādei un piepra-

sīt konkrētas darbības izvirzīto lozungu piepildīšanai ar saturu. Garāku manu apkopojumu par valdības deklarācijas būtiskiem punktiem var noklausīties manā *Youtube* kanālā. Kas attiecas uz opozīcijas norādīto, ka, viņuprāt, ar tik nelielu balsu pārsvaru apstiprinātajai valdībai nebūs ilgs mūžs, jāsaka, ka ne jau balsu daudzums, bet darba kvalitāte izšķir valdības stabilitāti. Priekšā būs daudz pārbaudījumu, no kuriem pirmais nopietnais – nākamā gada budžeta pieņemšana.

Ir pieņemts lēmums par ministru biedru izveidošanu. Kā to vērtēju? Ir vairāki veidi, kā panākt, lai valdības ministri sadarbojas starp nozarēm, lai patiešām kvalitatīvi atrisinātu kādu izvirzīto izaicinājumu. Jau ir nosauktas vairākas jomas, kas prasa šādu pieeju – digitalizācija (datu balstīta lēmumu pieņemšana), visaptveroša valsts aizsardzība (militārā joma, iekšlietas, civilā aizsardzība, katastrofu novēršana) vai, piemēram, Latgales reģiona iesīkstējošo problēmu atrisināšana, ko nevar atrisināt vienas ministrijas ietvaros – nepieciešams kopīgs valdības darbs. Ja Ministru prezidents pats par šīm jomām nevar vai nespēj uzņemties atbildību, tad jābūt mehānismam, kā šos uzdevumus var efektīvi deleģēt konkrētai amatpersonai un pēc noteikta laika no tās pieprasīt arī atbildību, vai rezultāts ir sasniegts? Tad arī cilvēki un plašsaziņas līdzekļu pārstāvji to novērtēs.

Mūsu valdība par savu cilvēku domā vismazāk

ANDRIS KAZINOVSKIS, bijušais Saeimas deputāts

Runājot par jaunievēlēto valdību un tās nākotni, manā skatījumā, paredzami divi varianti. Viens variants – turpināsies iepriekšējā politika, kur valdība vienkārši strādāja, neko jaunu valstī neieviešot, ņēma aizņēmumus, caur ministriem pielabinot pie varas esošās partijas. Otrs variants – valdība ilgi nepastāvēs, ja "Apvienotais saraksts", kuram ir ambiciozas idejas un priekšlikumi, kopā ar partijās vadošajiem līderiem – Pilēnu, Sesku un arī "Zaļās partijas" deputātiem, kuri bija iepriekšējā LR Saeimā –, turpinās paust negatīvu attieksmi pret valdības gauso politiku. Manuprāt, ātrāk mēs tomēr varētu sagaidīt pirmo variantu, jo, pretējā gadījumā, "Apvienotā saraksta" pārstāvjiem jābūt lielai drosmīgai atteikties no četrām ministrijām, kuras viņi šobrīd ieguvuši. Diezin vai tāds scenārijs ir reāls.

Otrs variants var būt tad, ja kaut kādu personisku ambīciju dēļ notiek nesaskaņas, piemēram, starp Pilēnu un Kariņu, Ašerādenu un pārējiem, kuri ir pretējās domās. Bet kopumā, teikšu, liberālo partiju politika nav ieguvusi pārsvaru valstī, par to liecina kaut vai balsojums par Civilās savienības likumu. Šeit deputātu, konservatīvo uzskatu piekritēju pārsvars ir vēl lielāks nekā iepriekšējā Saeimā, jo mēs redzam, cik par šo likumu nobalsoja – tikai "Vienotības" un "Progresīvie" deputāti. Pārējie balsoja 'pret' vai 'atturējās'.

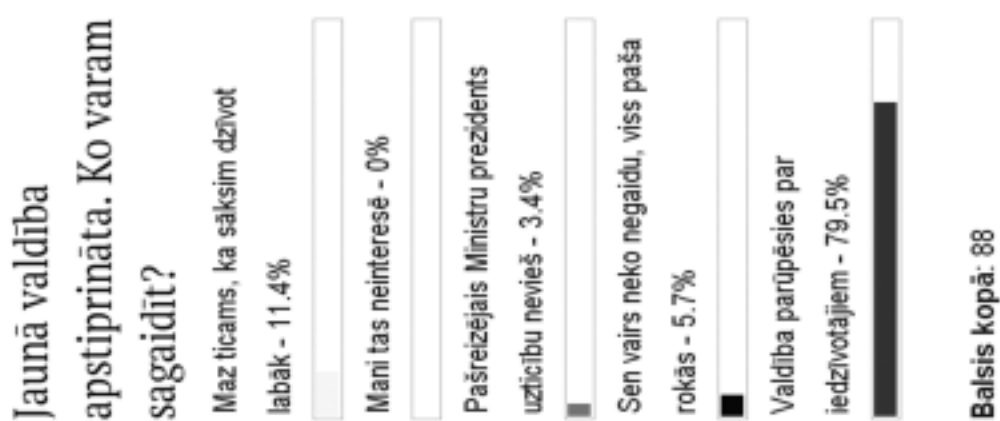
Ko vēl varam sagaidīt no jaunās valdības? Ierēdņu skaita pieaugumu. Tagad mums ir vēl viena ministrija – klimata un enerģētikas. Ministrs Čudars jau nācis klajā ar paziņojumu, ka tajā strādās kā minimums 50 darbinieki, palielināsies izmaksas telpu īrei, apkurei, transporta izdevumiem, algām un visam pārējam. Latvija ir dziļi iekšā birokrātiskajā jūgā, un ir grūti tikt no šī visa vaļā. Valstī valda ierēdņi, un birokrātija vēl vairāk pastiprinās. Bet ir vēl viens iemesls, kādēļ Latvijai šobrīd bija vajadzīga šī ministrija. Globālā politika pasaulē vērsta uz "zaļo" politiku, kuras mērķis ir vispār aizliegt fosilo kurināmo (piemēram, akmeņogles, pat ierobežot malkas kā kurināmā izmantošanu) un pilnībā pāriet uz tā saucamo videi draudzīgu enerģiju, iegūtu no saules, vēja. Manā skatījumā, vismaz tuvākajā laikā tas nav iespējams. Līdz ar to Eiropas komisija Eiropas Savienības ietvaros šim nolūkam paredz dalībvalstīs iztērt ievērojamus līdzekļus. Bet, lai šo naudu apgūtu, vajadzīga klimata un enerģētikas ministrija. Un "Vienotība" pareizi dara – viņa *paķer* šo ministriju sev, jo joprojām grib

rikoties ar lielām naudām, kā to darijusi līdz šim.

Jaunajā valdības deklarācijā premjers norādījis, ka cilvēks ir galvenā Latvijas vērtība, tādēļ tagad visiem jāmobilizējas tautsaimniecības izaugsmei un ekonomikas augšupejai. Vai mēs to esam pieredzējuši iepriekšējos četros gados? Tie ir skaisti vārdi. Kariņš vienmēr mēģinājis skaisti runāt. Viņš ir "miera mika" – mierīgi dara savu darbu, īpaši ne par ko neuztraucas, un par to liecina arī viņa darbi. Nav paredzama uzņēmējdarbības strauja attīstība un ieņēmumu valsts budžetā pieaugums Kariņa vadībā. Bet, lai nodrošinātu ierasto dzīves ritmu valstī, valdībai kārtējo reizi būs nepieciešams aizņēmums, vēl vairāk palielinot valsts ārējo parādu, vai arī mūs sagaida nodokļu palielinājums. Ja arī "Apvienotais saraksts" mēģinās kaut ko darīt, viņus bremzēs. Un tad būs izšķiršanās – vai nu viņi būs nopirkti ar amatiem, lai sēž mierīgi un *nepikst*, vai tad jāgāž valdība un jāveido cita, kas būs spējīga darboties daudz radikālāk. Līdzīgi notika ar konservatīvajiem. Viņi nāca ar milzīgu enerģiju

un ambīcijām, tomēr amati valdībā un privilēģijas lika aizmirst solīto. Minēto iemeslu dēļ jaunā valdība mierīgi varētu nostrādāt visus četrus gadus. Šie cilvēki ieguldījuši naudu un tikuši pie varas. Viņiem ir ministru krēslī un tagad papildus vēl arī ministru biedri. Pozīcijas deputāti dzīvos mierīgi, bet pārējiem, visticamāk, noplaks gan enerģija, gan idejas. Diemžēl tā noplakusi arī daudziem uzņēmējiem. Kad pēdējo reizi biju Rīgā, – skatos, tur veikals ciet, tur kafējnīca un restorāns aizvērušies. To visu sekmējis Covid laiks un Kariņa politika. Savulaik Baltijas valstis bija vienotās starta pozīcijās, bet šobrīd igauņi un lietuvieši mums ir priekšā. Latvijas lielā nelaime ir ļoti dziļās padomju laika saknes – ja blakus stāv lielas naudas, gribās tās pagriezt sev vai sev pietuvinātu cilvēku virzienā, nevis valsts attīstības virzienā. Diemžēl mūsu valdība par cilvēku domā vismazāk. Bet, kā būs tālāk, dzīvosim, redzēsim.

Viedokļus uzklusēja A.Ločmelis un S.Karavoičika

Aptaujas rezultāti "Vaduguns" mājas lapā www.vaduguns.lv

Saņem Atzinības rakstu

Zināšanas bagātina prātu un dvēseli

Zinaida Logina

Viļakas Valsts ģimnāzijas vācu valodas skolotāja un nemateriālā kultūras mantojuma pētniece un praktizētāja EVITA ZAREMBA-KRĪGERE Balvu novada Atzinības rakstu saņēma par aktīvu un radošu darbu kultūras nozares norisēs, ieguldījumu Ziemeļlatgales nemateriālā kultūras mantojuma vērtību un prasmju saglabāšanā un apkopošanā. Evita ikdienā interesējas par vēsturi, folkloru, etnogrāfiju, rokdarbiem, mūziku un mākslu. Viņa vāc folkloru, dzīvesstāstus, fotogrāfijas, kultūrvēsturiskus nostāstus, dzied folkloras kopā "Atzele", spēlē citaru, kolecionē lelles dažādu tautu tradicionālajos tērpos (šobrīd to ir vairāk nekā tūkstošis), nesen izdevusi grāmatu "Pa dziesmas pēdām Ziemeļlatgalē".

Dzimtas koks iet plašumā

Ir cilvēki, kurus satiekot, jūti, cik patīkami ir sarunāties, un Evita ir tāds cilvēks. Var tikai apbrīnot viņas daudzās prasmes, dziļu interesi par ikvienu lietu, ko dara. Šobrīd viņa raksta doktora promocijas darbu par tēmu "Viļakas apkārtnes rokdarbu tradīcija un tās izmaiņas 20. - 21. gs.", kur darba vadītāja ir profesore Janīna Kursīte-Pakule. Pirms tam viņa ieguvusi maģistra grādu, studējot Latvijas Universitātē, Humanitāro zinātņu fakultātes Vācu filoloģijas studiju programmā un arī Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu folkloristikas maģistra studiju programmā. "Paralēli studijām gāju kursus, kas mani ieinteresēja – tā bija gan vēsture, gan māksla un psiholoģija. Kāpēc izvēlējos studēt tieši vācu valodu? Tā mazliet bija nejaušība, par kuru šobrīd esmu ļoti gandarīta. Šī valoda man ir noderējusi gan studējot, gan arī pētot dzimtas koku, kad radniekus atradu, tikai pateicoties vācu valodai. Dzimtas koks plešas plašumā, to pētu jau vairākus gadus. Esmu atklājusi daudz interesantu faktu arī pati par sevi," pastāsta Evita.

Izšuj gleznas un kolecionē lelles

Taču Evita prot atrast laiku arī citām nodarbēm. Viņas mamma ir čakla rokdarbniece, un šīs prasmes pārmantojusi arī Evita. "Arī manas vecmamma bija rokdarbnieces, varbūt man tas no viņām. Es šīs gleznas neradu pati, ņemu shēmas un šuju. Pirmais darbs biju jau sākumskolā, kad mēģināju kaut ko darīt. Vairāk un dziļāk ieinteresējos 2015. gadā, kad sāku izšūt lielāka formāta darbus. Smejos, ka tas nomierina nervus un palīdz atslēgties no dienas darbiem, – tu šuj un ne par ko citu nedomā, jo visu uzmanību paņem izšūšanas process," atklāj skolotāja. Viņa neslēpj, ka izšūšana ir laikietilpīgs process. Trīs gadus Evita kolecionē lelles, un to dara paralēli izšūšanai un citām aktivitātēm. Lelles izlikta un ir apskatāmas Viļakas pilsētas pārvaldes telpās, bet pirms tam bija redzamas izstādē Viļakas muzejā. "Uz šodien ir 1070 lelles no 99 valstīm, un tās var apskatīt ikviens interesents, tikai jāpiezvana man. Lelles parasti meklēju un atrodu tepat, Latvijā, taču neliela daļa ir arī atsūtītu no citām valstīm. Piemēram, nesen saņēmu divas ar rokām darinātas, īpaši man domātas lelles no Afganistānas, kuras tādas ir vienīgas. Šādas dāvanas ir īpaši vērtīgas. Kolekcija ievēl, un punktu šim hobijs grūti pielikt. Svarīgi, ka arī vīram Andrim patīk lelles un viņš ir ieinteresēts, lai kolekcija kļūtu lielāka. Viņš man ir atbalsts ikvienā lietā, ko daru, tāpēc priecājos, ka mūsu intereses sakrīt," prieku pauž Evita.

Iznāk pirmā grāmata

Grāmata "Pa dziesmas pēdām Ziemeļlatgalē" ir Evitas pirmā grāmata, taču tikšanās laikā Viļakas bibliotēkā viņa neslēpa, – tā nepaliks pēdējā. Viņa ieraksta teicējas, fotogrāfē pierakstus un daudz no lauka pētījumos iegūtā izmanto savā doktora darbā. "Ja runājam par rokdarbiem, tad folkloristiku nevar nodalīt no etnogrāfijas. Ja, piemēram, etnogrāfija pēta dažādos veidos izgatavotus priekšmetus, tad folkloristikas intereses lokā ir arī pats prasmju un zināšanu glabātājs, viņa personība, gaume, dzīvesstāsts. Folkloristika pēta arī to, kāda iemesla dēļ izstrādājumi ir darināti, kādam nolūkam tie bija paredzēti, kāda ir izstrādājumu un darbību simboliskā nozīme. Agrāk bija izšūti dvieļi, un vēl tagad tos izmanto, lai pārklātu šķīvi kāzās vai bērēs aizsegtu spoguļus. Interesanti pētīt, kā šīs tradīcijas nodod tālāk nākamajām paaudzēm. Mans procesā esošais pētījums pamatā balstīts tieši lauka pētījumos par

Foto - E. Gabranovs

Evita Zarembe-Krīgere saņem Balvu novada Atzinības rakstu. Viņa ikvienam novēl: "Lai izdodas atrast to, par ko deg acis un sirds. Pat, ja tas ir kaut kas mazs, un atļaut sev veltīt tam laiku. Izmantot jebkuru iespēju izglītoties, kaut vai izlasīt kādu vērtīgu grāmatu, jo jebkuras zināšanas, kuras iegūstam, bagātina mūsu prātu un dvēseli. Vairot pozitīvo domās un darbos, jo negatīvā jau tāpat apkārt pietiek! Lai gaišs svētku gaidīšanas laiks!"

Ziemeļlatgali, Viļakas apkārtni," atklāj Evita. Viņas pētījumi neaprobežojas tikai ar dziesmu vai vārdu pierakstiem, jo nevar pie cilvēka atnākt un teikt, – lūdzu, padziedi. Cilvēki atklājas pamazām, un sarunās parādās daudz interesantu stāstu. "Klausoties atklāju, cik ļoti mani interesē cilvēku dzīvesstāsti vēsturiskā kontekstā. Skatoties albumus, redzu, cik maz izpētīti mūspuses ciemi. Datorā glabāju daudz informācijas tieši par Susāju pagasta ciemiem. Kamēr šeit dzīvo cilvēki, ir svarīgi atrast un saglabāt fotogrāfijas, kas ir agrāko laiku liecinieces," saka Evita piebilstot, ka vērtības nevar laist zudībā. Viņa ir pateicīga tiem satiktajiem cilvēkiem, kuri izrāda arī savas pūra lādes – rakstainus cimodus, segas, izšūtus dvieļus. Viņa glabā sievu dāvinātos rokdarbus, jo arī tos varēs izmantot pētījumos. Saglabāts arī ļoti daudz garu diktoфона ierakstu, un arī to atšifrēšana un pierakstīšana prasa laiku. Daudzi cilvēki aizgājuši mūžībā, bet tas, ko viņi runājuši un darījuši, nebūs zudis. Tas ir galvenais iemesls, kādēļ Evita dara šo darbu, palīgā ņemot nakts stundas. Viņa arī skolēniem stāsta, ka viena vēsture ir tā, kas lasāma grāmatās un ir datēta ar gadskaitļiem, bet vēsture ir arī tā, kā cilvēki agrāk dzīvojuši, kā jutušies, ko domājuši, kāda bijusi sadzīve.

Piemēru rāda ģimene

Senās prasmes iet zudībā, un to Evita redz, strādājot skolā. Jauniešiem maz interesē tēmas, kas tik svarīgas Evitai, – saglabāt kultūras mantojumu. Balvu reģiona datu bāzē par viņu ir ieraksts, ka Evita ir viena no Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstā iekļautās vērtības "Maija dziedājumi pie ciemu krustiem Ziemeļlatgalē" nesējām. Dziedāšanu pie Egljaves ciema krucifiksa uzsākusi 2017. gadā pēc atgriešanās no Rīgas. Pie krusta maijā dzied vienu reizi. Parasti sanāk ap 10 dziedātājiem. Evita saka, ka dziedāšana pie krusta viņai ir kaut kas īpašs: "Tradīcija dzīvos tik ilgi, kamēr cilvēki to izdzīvos ar sirdi un dvēseli, nevis prātu." "Šobrīd man tā ir kā tāda meditācija. Pavasaris, viss plaukst, dziesmas ar skaistām melodijām. Atceros, kā bērnībā gāju līdz vecmāmiņai dziedāt pie sava ciema krusta," ģimenes lomu novērtē Evita. Viņa uzskata, ka tieši ģimene ir tā, kura jaunajiem cilvēkiem nodod tālāk senās prasmes un zināšanas, jo bērni ņem piemēru no vecākiem. Ja vecāki pēc darba laiku pavadīs pie televizora vai telefona, to pašu darīs viņu bērni. "Tas, ko daru, lielā mērā ir arī manas mamma nopelns,

viņa ir ielikusi pamatus manām interesēm un joprojām atbalsta it visā. Es bieži atkārtoju mammai teikto: "Un kāpēc gan ne?" Ar šiem vārdiem sāku katru savu projektu, tie stiprina un dod spēku. Arī par iznākušo grāmatu, kad runājam, viņa atkārtoja šos vārdus. Es viņu apbrīnoju, kā viņa visu var paspēt – strādāt algotu darbu, aprūpēt saimniecību, piedalīties pašdarbībā un vēl mūs visus iedvesmot," ar lepnumu pastāsta Evita. Viņa kopā ar mammu dzied Viļakas folkloras kopā "Atzele", kuru vada Anna Annuškāne, prot spēlēt citaru. Ar folkloras kopu bijusi festivālā "Baltica", Dziesmu svētkos. "Sākumā biju aizrāvusies tikai ar dzimtas koka izpēti, pārējās aizraušanās sekoja pēc tam. Es skolas laikā dziedāju kori, deju deju kolektīvā. Studiju laikā tādu aktivitāšu nebija, varbūt tāpēc izvēlējos dziedāt folkloras kopā, kurā dziedāja arī mamma. Vasarā aizgāju līdz uz mēģinājumu, sāku dziedāt, un mani tas ļoti ieinteresēja, – dziedu jau desmit gadus," viņa secina.

"Man šeit ļoti patīk!"

Uz jautājumu, kā visu var paspēt, Evita smej, ka vienu brīdi, kad vienlaikus ar studijām un darbu pieteikusies vēl apgērbu konstruēšanas un modelēšanas kursos, bijis ļoti grūti. "Jā, es gan plānoju savu laiku, gan palīgā ņemu nakts stundas, jo esmu pūce, miegam darbdienās atvēlot piecas, reti sešas stundas," saka skolotāja. Viņai ir atbilde arī uz jautājumu, kāpēc izvēlējusies atgriezties dzimtajā pusē, kad visi jaunieši laimi meklē lielpilsētās: "Esmu māju bērns. Neslēpšu, ka pirmajos studiju gados vakaros pat raudāju, bet brīvdienās pirmos divus gadus regulāri braucu uz mājām. Rīgā pavadīju savas dzīves septiņus gadus un arvien biežāk domās kavējos par dzīvesvietas maiņu – atgriešanos dzimtajā pusē. Kad Viļakā meklēja vācu valodas skolotāju, piekritu. Es strādāju šeit, vīrs – Rīgā. Drīz vien viņš saprata, ka es atpakaļ nebraukšu, un piekrita nākt dzīvot uz Viļaku, lai arī viņam, istam rīdziniekam, tas bija grūts lēmums." Viņa uzskata, ka ne jau vieta nosaka to, kas mēs būsim un ko sasniegsim, tāpēc lai ir kā tai teicienā, – labāk būt lielai zivij mazā diķī, nevis otrādi. Viņa godīgi atzīst, ka pēc novērtējuma netiecas, lai arī tas ir patīkami, jo visas lietas, ko dara, ir sirds darbs. "Man šeit ļoti patīk!" saka Evita, un šajos vārdos jaušams lepnums par iespēju dzīvot un strādāt dzimtajā pusē.

Ekoloģiska un ilgspējīga saimniekošana

Permakultūra – kas tas par zvēru?

Maruta Sprudzāne

Uzzinot semināra tēmas pieteikumu – permakultūra, uzreiz gribas jautāt: kas tas par zvēru? Taču par permakultūru runā aizvien biežāk. Vienkārši sakot, tā ir saimniekošana, sadarbojoties ar dabu. Par šo un daudz ko citu tiešsaistes seminārā, dodot iespēju piedalīties ikvienam interesentam, runāja sertificēta permakultūras dizainere DAIRA ĶILUPE.

Principi ir skaidri

Sarežģīto vienmēr var pateikt vienkārši. Permakultūra ir sistēmas veidošana, kas var pastāvēt pati par sevi un turpināties. Tēlaini sakot, tāds kā sava ikdienas dzīvesveida ietvars, arī sociālā kustība, kas ir pietiekami neatkarīga un atbildīga. Tā pazīstama kopš pagājušā gadsimta un radusies gandrīz vienlaikus divās dažādās valstīs – Austrālijā un Austrijā. Austrālijā šo metodi pētīja zinātnieki un rakstīja zinātniskas publikācijas, savukārt Austrijā kalnu nogāzēs radīja skaisti zaļojošus dārzus. Permakultūras ētikas principi ir pateikti skaidri: rūpes par zemi, rūpes par cilvēku un godprātīga resursu sadale. Ja ievācam ražu, tad ar to mums jādalās arī ar zemi, kas nozīmē, ja no augsnes izņemts zināms barības vielu daudzums, tas zemei jāatdod atpakaļ, lai tā atjaunotos un turpinātos dzīvības un ražas spēks.

Kas tad ir dzīvošana un saimniekošana sadarbībā ar dabu? Kā citādi lai nosauc auglības saglabāšanu, veidojot dažādus kompostus? Ja jēdzīgi izmantotu mizas no virtuves, nobirušās lapas vai nopļauto zāli un visu citu, kas sadalās un izgaist, nevajadzētu pirkt minerālmēslus, kas jau tā piesārņojuši ūdeņus, un arī finansiālie tēriņi sanāktu mazāki.

Gan plusi, gan mīnusi

Populāras kļūst augstās dobes, kas tagad ienāk gan pilsētās, gan laukos. Cilvēkiem tās sāk iepatīties, jo novērtē dabju priekšrocības – ērtumu, praktiskumu un izskatu. Turklāt dobes var ātri un vienkārši ierīkot, kas arī ir popularitātes pamatā. Lektore Daira stāsta, ka augstās dobes ir tās, kas paceļas virs zemes un ko ierobežo kāds materiāls. Tam var izmantot koku, balķīšus, ķieģeļus vai vēl ko citu, kas pieejams. Jāņem gan vērā, ka dobei būs nepieciešams visai daudz materiāla. Lektore iesaka prātīgi izmantot internetā iegūto informāciju par dabju ierīkošanu un izmantošanu, pārnesot to uz konkrēto vietu Latvijā. Ne viss, kas noder un piemērots cita klimata zemēs, būs tikpat pozitīvs arī mūsu reģionu apstākļos.

Dobes pašā apakšā liek satrunējušu, labi pastāvējušu koksni, kur mīt mikroorganismi, kas veicinās turpmāko sadalīšanos. Var kombinēt ar svaigu koksni un svaigiem pirksta resnuma koksnes zariem, kas pagarinās dobes mūžu. Tam var izmantot, piemēram, dzīvzoga atlikumus, atdodot tos pēc laika kā organiku atpakaļ augsnei. Nenovērtēts resurss ir svaigi pļauta zāle, ko var izmangot visai daudzveidīgi. Ar to mulčē, zāli izmanto raudzējumos. Vērtīgi ir virtuves svaigu dārzeņu atkritumi, kas sadalās un pēc laika bagātīgi nodrošina augus. Vērtīgu vielu avots ir arī nobirušās lapas. Ozolu un kastaņu lapas sadalās lēnām, tās noder dabju mulčēšanai, savukārt ābeļu, bērzu vai liepu lapas var izmantot ātrai barības vielu aprītei. Rudens lapu vākumu liek vietā, kur tas dos vislielāko labumu, atceroties, ka mulča augsni pasargās no pārkaršanas un izžūšanas. Jāpārdomā, vai būs pieejams ūdens, jo dobes vasarā nāksies laistīt. Var izmantot arī salmus, tikai jāatceras, uzsvēra lektore, ka nepieciešams pievienot slāpekļa avotu, lai līdzsvarotu salmu sadalīšanos. "Salmi lielākoties nāk no konvencionālajiem labības laukiem, kas ir apstrādāti ar ķīmiju, tādēļ pati tos nevēlos izmantot savā dārzā. Toties siens gan ir patīkams resurss, ko labprāt izmantoju. Piedevām der gadu vai ilgāk lauka malā pastāvējis siens, kas sācis pelēt. Tas jākombinē ar slāpekļa avotiem – zāli, kūtsmēsliem, kas sadalījušies, raudzējumiem vai dārzeņu atlikumiem," stāstīja Daira.

Vai izmantojams arī kartons? To raksturo kā oglekli saturošu materiālu, kas liek nodrošināt kombināciju ar slāpekļa avotiem, turklāt tas darbojas arī kā barjera. Tas jāatceras, liekot kartonu dobes apakšā. To var darīt, bet iesaka kartonu vispirms kārtīgi izmērcēt, lai tas ātrāk sadalītos.

Augstās dobes var novietot arī nelielā zemes gabalā kādā stūrī. Tās dos labu ražu neatkarīgi no tā, kāds augsnes tips

Foto - no personīgā arhīva

Katram sava izvēle. Permakultūras principus izmēģina arī mūspuses dārzu saimnieki, audzējot dažādus augus augstajās dobēs. Sandra Kindzule kā plusus min, ka tas ir kompakti, skaisti un ērti, kā minusus, ka pēc pāris gadiem kastēs jānomaina zeme, un tas ir diezgan ķēpīgs darbs, bez tam iedzīvojās zemesvēzis, ko nevarēja aizdzīt. Jāatceras tikai, ka kastu sienu materiāls ietekmēs klimatiskos dobes apstākļus. Jo mazāk dobe sezonas laikā uzkaršīs, jo labāk augi tur jutīsies un mazāk izgaros mitrums. Dobē ar metāla malām tā pamatīgi uzkaršīs, būs biežāk jālaista, un augi jutīsies ne pārāk labi.

✓ Augstās dobes ir ātri izveidojamas un ražīgas. Ne velti tās iecienījuši arī pilsētnieki. Taču šīs dobes vienmēr prasīs papildus laiku un rūpes.

izmantots. Apakšā var izmantot kaut vai celtnieku atstātos būvgružus, virsū uzberot melnzemi. Pluss tas, ka jau pirmajā gadā var audzēt jebkurus augus. Irdenā augsne uzdzigs un augs gan sīpoli, gan dilles un pat burkāni no tik mazajām sēklīņām.

Viss, kas ir pacelts virs zemes, pavasarī ātrāk arī iesilst, un augstajās dobēs ātrāk veidojas augiem labvēlīgi klimatiskie apstākļi. Pavasarī tas ir pozitīvs efekts, taču tālākajā sezonā jāreķinās ar papildus uzsīšanu, un tad saimniekam nāks dobi regulāri laistīt.

Cik ilgi kalpo augstās dobes? Ar laiku organika dobe sadalīsies, grims uz leju un sajauksies ar pārējiem slāņiem. Tas nozīmē, ka dobes augšējā daļa ir jāpapildina, un dobe atkal zaļos. Bet kalpos acimredzot tik, cik ilgi izturēs kastes ierāmējuma materiāls. Ja ir vēlme, pēc laika kastes saturu var atjaunot pilnībā.

Ja ir izdoma un čaklas rokas

Kāda nozīme mulčai? Mulčēšana ir augsnes virskārtas pārklāšana ar kādu no materiāliem, kas aiztur mitrumu un kavē augsnes pārkaršanu. To var uzskatīt par sava veida sauso laistīšanu. Ja augsnes virskārta ir bez mulčas, tad mitrums, kas no augsnes dziļākajiem slāņiem ceļas uz augšu, pa augsnes plaisām pastiprināti iztvaiko. Ir milzīgi mitruma zudumi. Ja augsne ir nomulčēta, tad ūdens sastopas ar mulčas kārtu un kondensējas, rezultātā atgriežas atpakaļ un nepazūd. Veidojas tāds kā noslēgts mitruma aprites cikls. Tikai jāņem vērā, ka mulčas kārtai jābūt pietiekami biežai, t. i., vismaz 7–10 cm. Tā ierobežo nezāļu augšanu, jo viengadīgajām sēklām bez gaisma nepatik uzdzīgt, bet daudzgadīgajām būs nepieciešams laiks un spēks, lai parādītos mulčas virskārtā. Protams, ir ļoti nejaukas nezāles, kā gārsa, bet arī tās spēks mazinās. Labums vēl tāds, ka, mulčai sadaloties, veidojas augsnes auglīgā virskārta. Savukārt lietus laikā mulča novērs augsnes sablīvēšanos.

Kādus materiālus izmanto mulčai? Ja ir izdoma un čaklas rokas, acimredzot var izmantot daudz ko. Arvien vairāk

pielieto ģeotekstilu, visbiežāk apdobēs, arī šķelda dārza izskatu nebojā. Var apakšā paklāt ģeotekstilu, bet pa virsu sabērt šķembas, oļus un citus minerālas izcelsmes materiālus. Arī rūpīgi uzklāta siena mulča izskatās labi, ēveļskaidas dārzam piešķir pavisam interesantus akcentus. Redzēta zaļās zāles mulča gan ābelēm, gan precīzos apļos izveidotām apdobēm. Daira Ķilupe stāsta, ja nav nekā cita, kā mulču var izmantot arī augsni: "Tas noietiek tā: augsni 2-3 centimetru dziļumā irdena, un tā pilda mulčas funkcijas. Augsne ir irdena, lai cauri gaisu, regulē temperatūru, un aizkavējas mitruma izdale."

Mulčēšanai var izmantot arī pašus augus, sastādot tos pietiekami blīvi. Tas gan iespējams brīdī, ja dobi veido jau ar pieaugušiem augiem, piemēram, pavasarī sastādot puķu kastes.

Augsto dabju priekšrocības

- Sniedz ļoti augstu brīvības pakāpi, iespēja dobi izveidot gandrīz jebkur. Galvenais – pamatam jābūt horizontālam, lai gan pastāv iespēja to veidot arī slīpā vietā.
- Pareizi iekārtotu augsto dobi vajadzēs apstrādāt tikai divas reizes sezonā: kad iesēj vai iestāda augus un kad vāc ražu.
- Augsnes apstrāde ir viens no smagākajiem pasākumiem jebkuras kultūras audzēšanā. Augstajā dobē tā ir krietni vienkāršāka.
- Izpaliek nopietnā cīņa ar nezālēm. Tās apkarot ir krietni vienkāršāk.
- Tādās dobēs veidojas labāks ūdens un gaisa režīms, līdz ar to augiem ir labāki augšanas apstākļi. Augus ir vieglāk pārziemināt, kā arī pasargāt no pavasara un rudens salnām.

Sezonālo vīrusu laiks

Covid nekur nav pazudis

Maruta Sprudzāne

Mediķi ziņo, ka iedzīvotāji sākuši pamatīgi slimot, tostarp izteikti tas notiek ar bērniem. Valsti izsludināta arī gripas epidēmija. Kāda ir situācija ar slimošanu un ko ieteiktu darīt cilvēkiem ziemīgajos laika apstākļos, lai vīrusus saķertu iespējami retāk, laikraksts uzrunāja Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības galveno ārsti Gulbenē SIGITU DRUBIŅU.

Kāda patlaban ir situācija ārstu acīm?

– Tagad izteikti slimo bērni. Šādu slimnieku ir daudz, pirms pāris nedēļām nodaļa bija pilna. Tās galvenokārt ir augšējo elpceļu saslimšanas un arī respiratori sincitiālā vīrusa izplatība, par ko runā Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas ārsti. Situācija uzlabojas, bet nodaļā ārstējas dažāda vecuma bērni, tostarp zīdaiņi, kuri slimo daudz smagāk nekā lielākie bērni. Pati kā pediatre pieņemu pacientus ambulatori, un arī šajās vizītēs vērojama līdzīga situācija. Slimo arī pieaugušie, jo saasinās hroniska rakstura vains. Atklājas plaušu karsoņi, citi

saasinājumi, lai gan nodaļā ārstējas aptuveni tikpat daudz pacientu, kā bijis ierasts.

Par Covid vairs skaļi nerunā un vismaz mūspusē šie saslimšanas skaitļi ir pavisam nelieli. Ko Jūs teiktu?

– Covid nekur nav pazudis. Mediķi tiek ar šādiem pacientiem ambulatori, kuriem ir skaidri redzamas Covid pazīmes. Ja veselība izteikti pasliktinās, slimniekus aizved uz Covid nodaļām ārpus Balvos. Visus pacientus, kuri nonāk stacionārā Balvos, testējam, un nereti Covid izlien arī kādam stacionārā pacientam. Sākotnēji tests var būt negatīvs, bet pēc pāris dienām, slimībai attīstoties, tas uzrāda jau Covid. Tad pacientus cenšamies izolēt, un nodaļas tomēr ir samērā drošas, lai infekcija neizplatītos. Ja tomēr rodas nepieciešamība, slimniekus pārvedam uz tuvāko Covid nodaļu Rēzeknē vai Valmierā, lai ārstētos tur. Diemžēl Covid ir! Bet gripas gadījumi pagaidām ne Balvos, ne Gulbenē nav konstatēti. Gan jau tā atnāks arī līdz mums.

Vai Covid, Jūsprāt, ir mainījis savu dabu? Vai varbūt esam iemācījušies ar to sadzīvot?

– Varbūt mūsu imūnā sistēma ir iemācījusies sadzīvot. Cilvēki ir vakcinējušies, arī pārslimojuši, imunitāte darbojas, turklāt vīrusu organismam nav vairs gluži svešs, kā tas bija slimības izplatības sākumā. Taču neteiktu, ka Covid ir mainījies. Slimības simptomi ir tādi paši, un nereti saslimšana norit smagi. Mums joprojām ir smagi slimojoši pacienti.

Kā mediķi sadzīvo ar ziemu, vai tiek uz darbu sniegajamos laika apstākļos?

– Protams, sadzīvojam! Kāds brauc ar savu transportu, kāds – ar slimnīcas organizēto, bet uz darbu visi ir tikuši. Protams, arī mediķi slimo. Darbā lietojam aizsarglīdzekļus,

ievērojam drošības pasākumus, taču mājās ir arī skolnieki, bērnudārznieki, un līdz ar viņiem ienāk arī vīrusi.

Kādi būtu ieteikumi iedzīvotājiem, lai ar vīrusiem sastaptos iespējami retāk un slimotu mazāk?

– Cilvēkiem jau gribētos paņemt kādu vienu tableti, iedzert un nekad nesaslimt. Diemžēl tā nenotiek. Bet es gribētu atgādināt pielietot jau zināmās Covid laika mācības, ko iemācījāmies. Tās nekur nav pazudušas un nevajadzētu to tik ātri aizmirst. Taču atkal visi staigā pa veikaliem un ņem līdz pat zīdaiņiem. Arī uz pasākumiem nevajadzētu iet visiem kuplā ģimenē. Un nevediet slimus bērnus uz dārziņu, jo pirmajās dienās, kad viņi klepo un šķauda, vīruss ir vislipīgākais. Bet par vitamīniem teiktu tā, – ja cilvēks normāli ēd daudzveidīgu pārtiku, tad pirkt un lietot burciņu vitamīnus nav vajadzības. Imunitāti nemaz tā nevar stiprināt, – kāda tā katram ir, tāda ir. Protams, ir gadījumi, kad veselības problēmu dēļ papildus lietot vitamīnus nosaka ārsts, tad tas jā dara. Taču D vitamīns gan ir vajadzīgs kā bērniem, tā pieaugušajiem, jo tā Latvijas iedzīvotājiem hroniski trūkst. Šo vitamīnu vajag lietot.

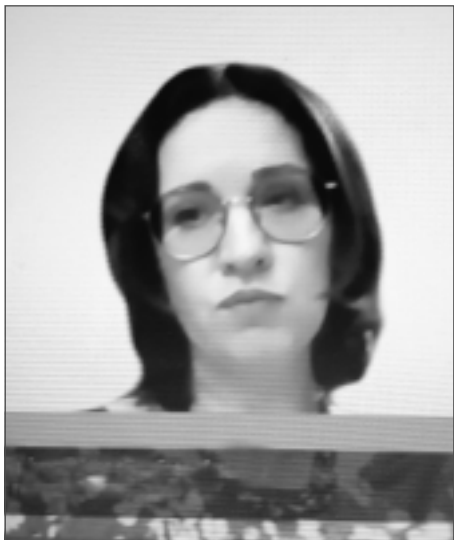
Ziemas laikā iedzīvotājiem jāpārvietojas piesardzīgi. Nedod, Dievs, nokrist un kaut ko salauzt...

– Tas jo īpaši jāatceras senioriem. Jāvēro laika apstākļi un bez vajadzības no mājām ārā labāk neiet. Ziemā patiešām ir arī lūzumu un traumu laiks. Mūsu ķirurgi, protams, pacientus apskatīs, bet traumatologa Balvos nav. Nopietnākos gadījumos būs jāvērsas pie speciālistiem Alūksnē, Madonā vai kur citur. Balvos varēs saņemt neatliekamo medicīnisko palīdzību un uzklaut rekomendācijas, ko darīt tālāk.

Vissmagāk slimo zīdaiņi un gados vecāki cilvēki

Šoziem izteikti slimo bērni. Jau novembra beigās Slimību profilakses un kontroles centrs ziņoja, ka Latvijā būtiski izplatās respiratori sincitiālais vīruss (RSV). Trauksmi ceļ Bērnu klīniskās universitātes ārsti atzīstot, ka tas ir nopietnāks un ģiptīgāks par Covid. Mediķiem ikdienas darbs, ārstējot bērnus, ir nopietns un smags. Par šo tēmu ārsti runāja arī tiešraidē. RSV izplatība nonākusi Latvijā, bet pirms kāda laika par to ziņoja jau citas valstis un šobrīd vīrusu atzīst par lideri.

Jāpārskata mājas aptieciņa

vai izmantot konsultatīvo tālruni. RSV visvairāk apdraud bērnus līdz 6 mēnešu vecumam. Ja vecāki redz ļoti sagurušu mazuli, kurš smagi elpo, atsakās ēst un jūtas slikti, tad mājas apstākļos palīdzēt nevarēs un būs jā dodas uz slimnīcu. Zinātniska rakstura publikācijas atklāj, ja bērns līdz gada vecumam saslimst ar bronhiolītu, tad vēlāk viņam var būt bronhiālā astma. Tas ir iemesls, kāpēc jā uzmanās. Sliktā ziņa arī tā, ka, salīdzinot ar gripu un Covid, RSV nav vakcīnas. Tikai salīdzinoši nelielai zīdaiņu daļai, kuri ir ļoti neiznēsāti, ar konsilija lēmumu pielieto antivielas. Tādēļ savus mazos bērnus vajag ļoti sargāt, lai viņu ceļā negadītos RSV vīrusus.

Otrs ne mazāk nopietns RSV saslimstības piķis ir seniori. Līdzīgi kā gripa, arī RSV var skart

Svarīgs jautājums

Kas ir imūnais parāds?

DACE ZAVADSKA, profesore, infektoloģe:

– Mediķi un zinātnieki imūno parādu jeb imūnās atmiņas iztrūkumu skaidro ar to, ka Covid laikā cilvēki sēdēja mājās, ievēroja ierobežojumus, lietoja piesardzības līdzekļus un tādējādi sevi lielā mērā pasargāja arī no citiem vīrusiem, kas izplatījās maz vai gandrīz nemaz. Līdz ar to cilvēka imūnā sistēma aizmirs par šiem citiem vīrusiem. Tagad atkal var cirkulēt vīrusi, kas iepriekš nomainīja vienu otru. Trīs sezonas sabiedrības vairākums nav trenējies imūno atmiņu pret vīrusiem, tāpēc vīrusu sezonā saslimstība varētu būt smagāka. Īpaši ar gripu. Tā būs, ka kāds slimos pavisam viegli, bet kāds arī ļoti smagi. Visiem vīrusiem, lai tie vairotos un izplatītos, vajag cilvēka šūnas. Tas, ka esam vakcinēti vai izslimojuši, nekādā gadījumā mūs nepasargās no Covid vai RSV, jo vakcīnas veidotā aizsardzība atpazīs tikai noteikto vīrusu tipu, bet ne visus pārējos. Tas, ka esam trīs reizes vakcinēti vai četras reizes izslimojuši, nepasargās pilnībā no Covid, mēs ar to atkal varam inficēties, bet slimības gaita būs īsāka un mazāk sāpīga. Arī šajā sezonā daudzi iedzīvotāji meklēs ārstu palīdzību, bet tas acimredzot nebūs Covid dēļ.

Ārste RENĀTE SNIPE:

– Es aicinātu atrast veselīgu robežu starp iespēju cilvēkiem socializēties un pasargāt sevi no vīrusiem. Ja mājās ir zīdaiņi, tad jāatturas no publiskiem pasākumiem, bet satikties ar radiem vai draugiem var ārā, dabā. RSV var noķert ne tikai uzšķaudot, bet arī caur priekšmetiem, tiem pieskaroties. Noteikti jāpārskata mājas aptieciņas līdzekļi. Vai tur ir temperatūru pazeminošie līdzekļi ar bērna vecumam atbilstošu dozēšanas iespēju. Slimības mēdz sākties vēlu vakarā vai naktī, kad līdz aptiekai nenokļūst. Ar vīrusu var saslimt jebkurš. Parasti sākas augsta temperatūra – līdz 39 grādiem. Ja bērns var uzņemt šķidrumu, dzer zāles, temperatūra pazeminās un viņš jūtas kaut cik labi, nav jākrīt panikā un uzreiz jābrauc uz slimnīcu. Protams, var sazināties ar ģimenes ārstu

gados vecākus cilvēkus un noguldīt gultā tā, ka vairs nevar piecelties.

Jo stiprāks organisms ar lielākām pretošanās spējām, jo mazāka iespēja saķert vīrusus. Arī daudzveidīgs uzturs veicina šo spēju. Arī ķiploki, ingvers vai citroni ar medu dos kādu artavu aizsardzībai, taču tas nebūs noteicošais. Visam jābūt kompleksā: roku mazgāšana, izvairīšanās no pasākumiem, labs miegs, dzīve bez stresa, normāls psihoemocionālais stāvoklis, regulāras pastaigas un tamlīdzīgi.

Jādomā par profilaksi

VIJA VEISA, ginekoloģe, dzemdību speciālistu asociācijas prezidente:

– Dzīvojam Ziemeļu puslodē, un vīrusu sezona mums ir gara. Grūtniecei kādā mazuļa iznēsāšanas posmā nākas noķert kādu vīrusu, un tad ir bažas: vai tas nekaitēs mazulim? Ir virkne saslimšanu, kas var kaitēt, tur neko nevar darīt, bet ir saslimšanas, no kurām var droši aizsargāties, ja vien mamma ir izmantojusi profilaktiskos pasākumus. Jau gadus desmit pastāv grūtnieču vakcinācija pret gripu, ko rekomendē kā drošu pasākumu. Gripas vīruss neizraisa iedzimtas anomālijas bērnam, taču mammas smagā slimības gaita var izraisīt bērna priekšlaikus dzimšanu ar sarežģījumiem un vēlākajām sekām, tāpēc drošāk ir vakcinēties. Šo profilaksi ieteiktu apsvērt arī pārējiem ģimenes locekļiem, jo vīrs vai citi radnieki, kuri iet uz darbu un tiek ar citiem cilvēkiem, var būt visai nopietns infekcijas avots.

Saruna ar Pateicības raksta saņēmēju

“Skaists darbs, bet prasa pacietību”

Ingrīda Zinkovska

Balveniete, floriste IRINA KARUZINA tā teic par savu darbu un uzņēmējdarbību, ar ko nodarbojas jau ilgus gadus. Viņai Balvu centrā pieder “Ziedu darbnīca Nr.8”, kur pircēji var iegādāties ne tikai ziedus, dažādus suvenirus un dāvanas, bet arī pasūtīt floristikas izstrādājumus, ko izgatavo pati darbnīcas saimniece. Zināms, katrs šāds pasūtījums prasa izdomu, gaumi, rūpīgu darbu un laiku, lai rezultātā priecētu gan pasūtītāju, gan apkārtējos un cilvēki teiktu: “Cik skaisti!”

Latvijas valsts svētkos “Ziedu darbnīca Nr.8” vadītāja Irina Karuzina saņēma Balvu novada domes Pateicības rakstu par ieguldījumu uzņēmējdarbības attīstībā Balvu novadā un iesaistīšanos novada sabiedriskajā dzīvē. Irina ir ziedu veikala īpašniece, daudzkārt vadījusi floristikas kursus bezdarbniekiem, ar saviem darbiem piedalījies dažādos novada un pilsētas pasākumos, strādājusi projektos un organizējusi meistarklases, palīdz noformēšanā pareizticīgo baznīcā.

Lai kļūtu par labu floristi, ar interesi un lielu vēlēšanos acīmredzot vien nepietiek, vajadzīgs arī Dieva dots talants. Piekrītat tam?

– Nezinu, kā ir citos gadījumos, bet zīmēju es skolas gados skaisti. Rokdarbu zinībās ļoti daudz iemācīja nu jau mūžībā aizgājušai skolotājai Aldona Cepurīte. Viņa bija SUPER skolotāja! Arī mamma man daudz ko ierādīja. Protams, aizvadītajos gados esmu mācījusies kursus, skatījusies, kā un ko darba citi gan internetā, gan dzīvē. Sākumā floristikas jomā ne tuvu nebija tādu iespēju, kā tagad.

Kāds bija floristes darba gaitu sākums?

– Strādāju vispārīgizglītojošajā skolā par laboranti fizikas, ķīmijas un bioloģijas kabinetos. Rūpējos par ziediem telpās, par puķu dobēm pie skolas. Acīmredzot mācību pārzine Galina Voskresenska, redzot manu darbošanos, izdarīja secinājumu, ka uz floristikas kursiem jāsaņem mani. Kursos trīs dienas mūs mācīja, kā izgatavot floristikas darbus Ziemassvētkiem, trīs dienas – Lieldienām un vēl trīs dienas – kāzām un bērēm. Tas arī viss! Ar to arī manas apmācības beidzās. Atbraukusi mājās, biju šokā, kur mani iemeta, – tāda nabadzība visapkārt! Interneta nebija, nekā nebija. Tās bija deviņdesmito gadu beigas, bet bērniem skolā floristikas nodarbības ļoti patika, tas man arī bija liels gandarījums. Nodarbības vadīju divām skolēnu grupām, un bija meitenes, kuras ar lielu prieku uz nodarbībām nostaigāja trīs – četrus gadus. Skolā noformēju telpas pasākumiem, skolotāju gada ballēm.

Uzdrošinājāties sapņot par savu biznesu?

– Kursos man ļoti iepatikās, bet, domājot par savu uzņēmējdarbību, šķita, ka tas ir kaut kas nereāls. Es ļoti labi atceros, ka laboranta alga man bija 17 lati, bet karstās līmes pistole floristikas darbiem maksāja 15 latus. Mamma toreiz vēl bija paralizēta, bija ļoti grūti. Kaut gan arī pēdējie divi pandēmijas gadi ziedu biznesam bija pamatīga pārbaude, par uzņēmējdarbības uzsākšanu piespieda domāt dzīve. Kaut ko jau pamazām izgatavoju draugiem, paziņām. Reklāma palēnām aizgāja no mutēs mutē. Esmu pateicīga saviem atbalstītājiem Svetlanai Pavlovskai, Terēzai Čudarkinai, Svetlanai Aleksejevai. Nākamgad aprīlī būs deviņi gadi, kopš ziedu darbnīca

atrodas tirdzniecības centrā, bet gads, kopš no vienas telpas esam pārcēlušies uz citu saistībā ar to, ka mazākajā telpā tika uzstādīti taromāti jeb tukšo dzērienu iepakojumu pieņemšanas automāti. Tagad telpa darbnīcai ir plašāka, bet arī īres maksa – dārgāka. Īpaši kož elektrības cenas.

Arī konkurence šajos gados augusi?

– Jā, Balvos ir daudz ziedu veikalu, arī veikalu, kur pārdod dažādus suvenirus, dāvanas, daudz floristu, bet katram ir savs rokraksts, savs stils. Mācās jaunas floristes, un tas ir tikai normāli, ka arī viņas grib iekarot savu vietu. Vieni vairāk noformē telpas lieliem pasākumiem, citi – iestādes, skatlogus dažādiem svētkiem. Izgatavo iedzīvotājiem tik nepieciešamos bērnu vainagus un pušķus, kāzu pušķus, dekorē automašīnas bērniņa izņemšanai no dzemdību nodaļas. Galvenais, lai tikai cilvēkiem būtu līdzekļi, tad mums visiem darba netrūks.

Paskaidrojiet, kāpēc ziedu darbnīcas nosaukumā figurē skaitlis ‘8’?

– Kad es vēru vaļā savu ziedu un suvenīru veikaliņu, Balvos jau bija septiņi veikaliņi, mans – astotais. Tagad esam palikuši pieci, bet tādēļ jau es nosaukumu nemainīšu. Man šķiet, ka cipars ‘8’ pietāv interjeram, un vispār tas ir mans cipars.

Esat dekorējusi iekštelpas un pasākumu norises vietas gan pašvaldības, gan privātiem pasākumiem. Kas visspilgtāk palicis atmiņā?

– Visspilgtāk atmiņā palicis pūtēju orķestru salidojums, kad Balvus apciemoja Valsts prezidents Valdis Zatlers. Parka skatuves noformētāju komanda, tostarp arī es, pamatīgi strādājām trīs diennaktis. Ir, ko atcerēties, – tas bija skaisti.

Kad vēra vaļā atjaunoto kultūras un atpūtas centru Balvos, noformēju foajē, bet nākamajā dienā iestājās lokdauns. Atceros arī savu pirmo floristikas darbu izstādi muzejā, kur darbiņi lielākoties bija no dabas materiāliem, jo tad nebija tādas aksesuāru izvēles kā tagad, – nācās skraidīt pa mežiem un plāvām un vākt dabas materiālus.

No tiem neesat atteikusies arī tagad?

– Jā, arī tagad kompozīcijās turpinu izmantot dabas materiālus – vācu vārpiņas, čiekurus, zarus un citus dabas materiālus, jo no pirktajiem floristikas darbs sanāk ļoti dārgs. Dabas materiāli atgriežas kompozīcijās, un tad, manuprāt, tās ir sirsnīgākas, mīļākas, siltākas.

No kā iedvesmojaties jauniem darbiem?

– Kad kursus floristiem piedāvā “Ziedu ekspresis”, es labprāt tos apmeklēju. Taču pēdējos trīs gadus kovida pandēmijas dēļ tie nav notikuši. Kursu organizatori kā pasniedzējus aicina slavenus floristus, un mēs visu dienu skatāmies, kā strādā augstas klases profesionāļi.

Kas viņiem tik izcils?

– Stils viņiem savādāks. Taisnība, nav manā gaumē, bet tik un tā interesanti. Un kaut vienu ideju no viņiem, bet var aizņemt. Lūk, līgavas pušķis (rāda foto) – garš kā taure, ar ziedu bumbu galā, turams aiz cilpiņas, vai līgavas pušķis no sīkiem ziediņiem, kas iestiprināti mikrofonā (ir tāds palīgīdzeklis līgavas pušķu veidošanai). Protams, tāda pušķa veidošanas cena būs fantastiska un daudziem nepieņemama. Līgavas mašīna dekorēta ar hortenziju pušķiem, bet lapas nokrāsotas zelta krāsā. Tagad kāzās modē viss tāds gaisīgs un apjomīgs. Taču kāzās, manuprāt, izmantojamas maigas un mīļas krāsas. Kursos var uzdot arī interesējošus jautājumus. Es nostrā-

Floriste valsts svētku pasākumā. Šoreiz nevis Irina domāja par ziediem saviem klientiem, bet sveicēji tos izvēlējās viņai, cenšoties sagādāt prieku un gandarījumu par novērtēto darbu. Aizvadītajos darba gados Irina saņēmusi tik daudz paldies vārdu un pateicību no klientiem, ka varētu noformēt vai sienu.

Modīgs dekors. Irinas izgatavotais modīgs dekors, kurā pēc klientu vēlmes iestiprinātas melnas sveces.

Noformējums ar vēsturi. Šo Latvijas valsts svētkiem veidoto noformējumu Irina uzskata par vēsturisku, jo tapa laikā, kad telpu dekorēšanai gandrīz neko nebija iespējams nopirkt. Latvijas kontūru Irina veidoja no sūnām, dekoru papildinot ar audumu attiecīgās krāsās.

dāju daudzus gadus un nezināju, ka oāzes jau ir piesūcinātas ar līdzekli, kas pagarina ziedu mūžu. Domāju, ka tās ir speciāli jāmērcē. Nekur tādas informācijas nebija, un es dzīvoju pārliecībā, ka tas jādara.

Kādas krāsas floristikas darbos un dekorēšanā ienesīs 2023.gads?

– Melnais Trusis nāk! Vajag melnas sveces, melnus aksesuārus. Pēc pasūtījuma izgatavoju divus dekorus ar melnām svecēm. Klienti gribēja, lai dekorā būtu baltas spalvas un melnas sveces, pārējais – egļu zari, čiekuriņi, spīdumi, lapas, brieža figūriņa. Modes tendences jaunatne ievēro ļoti. Jaunatnei patīk, bet gados vecāki cilvēki to nepieņem. Arī man pašai labāk patīk maigie toņi.

Sagaidot Ziemassvētkus, Balvi tēr-

Apmierināta ar floristes veikumu

Sociālajos tīklos Irinu ar Pateicības raksta saņemšanu sveica kliente Kristīne Rundzāne. Viņa pati ir daiļdārzniece un nodarbojas arī ar dekorēšanu. “Irinu pazīstu jau gadus desmit, kad viņai vēl nebija sava ziedu veikaliņa. Viņai ir ļoti laba krāsu izjūta, dabas dots talants. Irinas veidotie floristikas darbi ir ļoti skaisti, tapuši, iedvesmojoties no svaigām idejām. Tie nav pārlietu spīguļojoši, bet, kā jau tagad modē, ar dabas pieskārienu, izmantojot dažādus dabas materiālus – čiekuriņus, ābolu, apelsīnu šķēlītes. Bērnu darba izlaidumam mēs, vecāki, kopīgi vienojoties, Irinai pasūtījām pušķiņus, ko pasniegt skolotājam un pārējiem bērnu darba darbiniekiem. Patika, ka ziedu pušķiņi bija no svaigiem ziediņiem, kas sakārtoti oāzītēs. Tie izskatījās ļoti skaisti un gaumīgi. Mums patika. Jādomā, arī tiem, kas šos pušķiņus saņēma,” secināja ar floristes veikumu apmierinātā mamma.

Foto - no personīgā arhīva

Foto - no personīgā arhīva

Pa vēstures pēdām

Ilgās cīņas par Latvijas neatkarību

Iespējams, šodien mums nebūtu savas Latvijas valsts, ja nebūtu noticis Pirmais pasaules karš (1914-1918) – viena no 20.gadsimta katastrofām. Karam sākoties, latviešus mobilizēja Krievijas impērijas armijā, tāpēc ka jau vairāk nekā simts gadus viņi dzīvoja impērijas Kurzemes, Vidzemes un Vitebskas guberņās, un varēja tikt nosūtīti uz jebkuru karsto punktu apmēram 1200 km garajā Austrumu frontē no Baltijas līdz Melnajai jūrai, lai karotu ar Vāciju, Austroungāriju vai to sabiedrotajiem. Pēc sakāves Austrumprūsijā Krievijas armija, zaudējusi Augustovas mežos 15 – 20 tūkstošus Baltijas guberņās mobilizēto karavīru, atkāpās, un 1915.gada vasarā vācieši okupēja Kurzemi un Zemgali, pāršķēlot Latviju divās daļās. Fronte gāja gar Daugavu, un sevišķi smagi klājās tiem, kuri atradās tās tuvumā vienā vai otrā pusē. Lēš, ka bēgļu gaitās devās ap 850 000 cilvēku un liela daļa Latvijā vairs nekad neatgriezās. Lai aizstāvētu Rīgu, Valsts domē esošie latviešu politiķi panāca, ka augustā sāka dibināt pirmos latviešu strēlnieku bataljonus Krievijas armijas sastāvā. Rudenī krievi sāka pretuzbrukumu, un Vidzeme un Latgale kļuva par armijas aizmuguri.

Tauta pieprasīja maizi un mieru

Latgališu avīze “Drywa” tolaik rakstīja par to, ka ‘solos’ (ciemnos) mežonīgi zog – zagļi uzlauz baznīcas, klētis, mājas un kūtis; ka armijas vajadzībām rekvizē lopus, sienu, labību un pārtiku; ka mājas pilnas ar zaldātiem, bet saimnieki saspīesti “sincēs i kuknēs” kopā ar bēgļiem no frontes līnijas. Tā turpinājās līdz impērijai liktenīgajam 1917.gadam, kad zaudējumi visās frontēs un bads izraisīja Februāra revolūciju – tauta uzstājīgi pieprasīja maizi un mieru. Kā zināms, cars Nikolajs II toreiz zaudēja troni un nodibinājās Pagaidu valdība. Apbrīnojami, ka šajā kara haosā latvieši sāka domāt par savu neatkarīgu valsti, bet 1917. gada pavasarī Pirmajā Latgales latviešu kongresā uzvarēja mācītāja Franča Trasuna ideja, ka Vitebskas guberņas katoļi un Vidzemes un Kurzemes latvieši ir viena tauta, un tāpēc Latgalei jāapvienojas ar pārējo Latviju vienotā autonomā valstī. Rietumu frontē Krievijas armija cieta nenormālus zaudējumus, vācieši izmantoja pretinieka vājumu un septembrī ieņēma Rīgu. Krievu karavīriem trūka pārtikas un apģērba, un “Drywa” (11.10.1917.) rakstīja, ka viņi ‘solos’ izlaupa mājas, nesaudzējami sievietes un bērnus, kuru vīri, brāļi vai tēvi iesaukti karā un varbūt jau krituši kaut kur Karpatu kalnos, Prūsiju zemē vai Turcijas tuksnešos. Pa to laiku Petrogradā, kā zināms, V.I.Ļeņina vadībā boļševiku (lielinieku) partija cīnījās par varu. Nav nekāds brīnums, ka boļševiku idejas par tautu pašnoteikšanos, maizi, zemi un mieru bija tautai skaidri saprotamas un tādēļ populāras arī latviešu vidū. Neko tādu tautai nevarēja piedāvāt Kerenska Pagaidu valdība, un boļševiki to nogāza 1917.gada novembrī. Pēc tam viņi uzsāka miera sarunas ar Vāciju un pasludināja demobilizāciju. Līdz ar to Krievijas armija galīgi zaudēja karošanas spējas. Vācieši 1918. gada februārī sāka uzbrukumu Ziemeļu frontē un ieņēma Latgali, Ziemeļvidzemi, Igauniju, Baltkrieviju, Ukrainu u.c. teritorijas.

Ieročus pārdod par sviestu un speķi

Leontīna Maksimova savā grāmatā “Viļaka un tās ļaudis gadsimtu ceļos” (2005) raksta, ka neliels vācu garnizons ieradās Viļakā 1918. gada vasarā, un vācu komandants apmetās Sigismunda Zabello muižā. Bet jau tādā pašā gada rudenī Vācijā tika gāzts no troņa imperators Vilhelms II, un 11.novembrī Vācija kapitulēja, pielikdama punktu Pirmajam pasaules karam. Vāciešiem, arī Viļakas nelielajam garnizonam, nācās Latviju atstāt. Garnizona komandants esot par sviestu un speķi pārdevis ieročus, un 18. novembrī, kad Rīgā proklamēja suverēnu valsti un Tautas padomes locekļi iepozēja slavenajai Latvijas Republikas proklamēšanas bildei, vācieši devās uz Vecumu staciju prombraukšanai. No austrumiem nāca boļševiku Sarkanā armija, tāpēc vāciešiem līdz devās muižas īpašnieks grāfs Zabello – grāfienes Adelinas Lippe-Lipskas mazdēls (atgādināšu, ka muižniece savulaik tika izsūtīta uz Voronežas guberņu par 1863.gada “poļu dumpja” pieļaušanu savā muižā. Pēc atgriešanās viņa ar savu zemnieku un vietējo amatnieku rokām pēc būvinženiera Floriana fon Viganovska projekta 19.gs. beigās uzcēla mūsdienās par Ziemeļlatgales pērli dēvēto Viļakas katoļu baznīcu). Aizbraucēji vēl esot bijuši stacijā, kad vietējie aizdedzi-

nājuši pārvaldnieka māju, bet vēlāk arī muižu un saimniecības ēkas. Muiža esot degusi trīs dienas un pa to laiku tikusi krietni vien izlaupta.

Iestājās sarežģīts trīsvaldības laiks

1918. gada 22.novembrī Latvijā ienāca Padomju Krievijas Sarkanā armija, ieņēma Zilupi un devās Ludzas un Rēzeknes virzienā. Armijas sastāvā bija arī labi apbruņoti ‘sarkanie’ latviešu strēlnieki. Tādas Latvijas armijas, kas tiem spētu stāvēt pretī, vēl nebija, bet vācieši steigšus evakuējās uz dzimteni. Novembra beigās un decembra sākumā Latgale bija okupēta, bet 1919.gada 3. janvārī boļševiki ieņēma Rīgu un līdz gada beigām iekaroja gandrīz visu Latviju, izņemot nelielu apgabalu ap Liepāju – to kontrolēja vācu spēki un turp atkāpās Kārļa Ulmaņa pagaidu valdība. Iestājās sarežģīts trīsvaldības laiks: no Rīgas padzītajai Ulmaņa valdībai nebija reālās varas – vara un ieroči joprojām atradās vācu armijas rokās; Latvijas baltvācu intereses pārstāvēja provāciskā Andrieva Niedras valdība; Pēteris Stučka boļševiku valdība pasludināja padomju varu. Apbrīnojami, ka tolaik Latvijas armija spēja organizēties, ņemot vērā, ka kara dēļ Latviju bija pametusi gandrīz puse iedzīvotāju un Krievijas armijā savulaik iesauktie dienestam derīgie vīrieši jau bija demobilizējušies vai dezertējuši. Trūka apģērba, apavu, ieroču un municijas. Mainīgajos apstākļos nebija īsti pārzināmi ne ienaidnieka spēki, ne nolūki, un latviešu karavīriem kā pa tumsu nācās vienlaikus cīnīties gan ar boļševikiem, gan ar vāciešiem, gan ar Bermontu.

Izveido Latgales partizānu pulku

Boļševiku vara ienāca ar tribunāliem, kuri vajāja un piesprieda nāvessodus varai netikamiem cilvēkiem. Terors un izsludinātās mobilizācijas panāca, ka daudzi karot spējīgie mūsu puses vīri, paņēmuši paslēptos krievu kara ieročus, nelielās grupās slapstījās pa plašajiem mežiem, Stompaku un Orlovas purviem, aizstāvējās paši, aizstāvēja savas ģimenes un mājas. 22.maijā krita Rīga, ‘sarkanie’ bija sakauti un atkāpās. Tad vietējā inteligence ar Balvu privātās komercskolas direktoru Kārli Lāci priekšgalā un bijušie Impērijas armijas virsnieki sāka partizānu haotiskās grupas organizēt vienībās ar mērķi apšaudīt atejošo boļševiku kolonnas, lai ‘sarkanie’ nesāk no jauna veidot fronti Balvu apkaimē. Jūnija sākumā Balvu, Orlovas, Sudarbes, Rugāju, Silakroga, Liepnas, Kupravas un citu vietu *zaļo* pulciņi apvienojās Balvu partizānu nodaļā, par kuras komandieri kļuva virsleitnants Jānis Vīndedzis. Ap 100 vīru lielā vienība izklīda apspārgāt apmēram 50 km plaša rajona nozīmīgākos ceļus. Pēc mēneša ar Austrumu frontes virspavēlnieka pavēli nodaļa tika pārsaukta par Latgales partizānu pulku ar sākotnēji četrām rotām, kas nostājās pret boļševiku izveidoto fronti apmēram 70 km garumā no Lubānas ezera ziemeļu gala gar Augustovu, Pokratu, Krutovu, Egļevu, Kupravu līdz Liepņai. Stiprus nocietinājumus sarkanarmieši veidoja gar Orlovas purvu, kuram pāri gāja ‘sprunguļu ceļš’, t.i., apaļkoku tilts. Te bija novietots 15. armijas Sevišķo uzdevumu pulks un divi Petrogradas strēlnieku pulki (attiecīgi uz Tilžas un Viļakas pusi). Taču partizāni zināja visas mežu un purvu takas un piespieda ‘sarkanos’ šīs pozīcijas atstāt. Viņi atkāpās caur Ploskīni un ieņēma pozīcijas Šķilbēnu augstienē.

Ielavijās aizmugurē un atklāja uguni

Tajā laikā Šķilbanu pusē darbojās Jānis Burmeisters, kurš krievu cara armijā bija dienējis 22.sevišķajā smagās artilērijas divīzijā. Jūnija sākumā Burmeisters nejauši uzzināja, ka vecos kara ierakumus no Džjorgovas līdz Ploskīnes ciemam gatavojas ieņemt 95. Pēterpils strēlnieku pulks, bet no Ploskīnes līdz Dienīcovai – 96. strēlnieku pulks; bez tam Šķilbēnu muižā un Baltinavas muižā novietosies 15.armijas Sevišķo uzdevumu pulks, kurš sastāvēja galvenokārt no pārliecinātiem komunāriem un latviešu strēlniekiem. Viņš devās uz Stompakiem un savāca ap 20 karotāju lielu vienību bez ieročiem un municijas. Pēc pāris dienām Lācis un Vīndedzis viņam iedeva divas šautenes ar 30 patronām. Vēl pēc pāris dienām vienībai pievienojās divi partizāni ar šautenēm un 60 patronām, un tad pēc dienām desmit nu jau 30 vīru lielā pusrota izturēja uguns kristības Sudarbē, četras stundas turēdamās pret divām boļševiku rotām.

Nesamērīgajā cīņā krita pieci partizāni. 23.oktobrī Burmeistera rota caur partizānu pārrauto ‘sarkano’ fronti iegāja 4 km dziļumā boļševiku 95. pulka aizmugurē un ieņēma Gusakovu, Stiglovu, Plešovu, Ploskīni, Pužulovu, Griušlovu un Dienīcovu. Viņu rokās krita 67 gūstekņi, 6. rotas kanceleja ar ratiem, rakstvedi un ziņnesi, 2 smagie “Maksima” tipa ložmetēji, 2 lauku virtuves, daudz šauteņu, patronu un citas municijas. Ļoti sīvas cīņas notika decembra sākumā Orlovas apvidū – uzbrukumā partizāniem ‘sarkano’ latviešu kājinieku ķēdes sev pa priekšu dzina 95.pulka atliekas, bet Burmeistera vīri gar Ploskīnes ezera malu ielavījās aizmugurē un negaidīti atklāja uguni, izjaukdami komunāru pirmskaujas solījumu Ziemassvētku eglīti dedzināt Rīgā. Starp nošautajiem bija arī baterijas komandieris, cara armijas kapteinis Sokolovs un viņa palīgs poručiks Ņikiforovs. Viņus guldīja zemē pie Šķilbēnu muižas vecajos kara kapos. Tādā veidā laikā no jūlija līdz gada beigām partizāni izturēja vairākas lielas kaujas, saņemdami gūstekņus, iegūdami trofejas un ievērojami mazinādami ienaidnieka spēkus.

Latgales atbrīvošanas operācijās iesaistās poļi

Tāpat Austrumu fronte pret boļševikiem izveidojās jau 1919. gada vasarā, bet, tā kā Latvijas armijas lielākā daļa bija aizņemtā cīņās ar Bermontu, armijas pulkvedis Pēteris Radziņš darīja visu, lai par sabiedroto Latgales frontē kļūtu Polijas bruņotie spēki. Un poļi kopā ar latviešiem iesaistījās Latgales atbrīvošanas operācijas plāna izstrādē. Acimredzot mūsu labā nostrādāja poļu naidis pret Krieviju kā tādu, arī nevēlēšanās, lai boļševiku uzvaras gadījumā Padomju Krievijas robežas pietuvojas viņu tikko atgūtajai neatkarībai (atgādināšu, ka 1795.gadā Polija tika sadalīta starp Krieviju, Prūsiju un Austriju, un 1863. gada “poļu dumpis”, kas tik dramatiski ietekmēja arī Šķilbanu muižnieku Uļanovsku likteņus, bija viens no mēģinājumiem atgūt savu valsti). Radziņš savā grāmatā “Latvijas atbrīvošanas karš” (1990) raksta, ka atbrīvošanas operācijas mērķis bija ieņemt un noturēt savās rokās visu to teritoriju, kuru uzskatīja par latviešu apdzīvotu. Tikai tolaik neviens nezināja daudz maz noteikti uzrādīt Latvijas etnogrāfisko austrumu robežu. Bija zināms tikai tas, ka Daugavpili, Rēzeknē un Ludzā dzīvo latvieši, tad ziemeļu Latgalē aizsargjoslai bija jānodrošina dzelzceļš Daugavpils – Rēzekne – Pitalova – Vecgulgbene. Tādēļ tika nolemts pirmo triecienu vērst uz Daugavpili un otro – Pitalovas virzienā ar mērķi ieņemt Pitalovas dzelzceļa mezglu. Pa to laiku aizsargjoslas garajam centram no Līvāniem līdz Viļakai bija jāsaista ienaidnieka uzmanība, veicot uzbrukumus ar tiem saviem spēkiem, kuri tobrīd uz frontes līnijas atrodas, kamēr galvenie spēki koncentrēti abos flangos.

Pie Vecumu stacijas sagaidīja ar stipru uguni

Sarkanajai armijai Latgalē bija ļoti izdevīgs dzelzceļa tīkls – no aizmugures uz fronti pienāca trīs dzelzceļi, viens no tiem Pleskava – Pitalova. P.Radziņš savā grāmatā apraksta, kā 1920.gada 9.janvārī sešos no rīta mūsu karaspēks uz visas garās frontes uzsāka uzbrukumu Pitalovas virzienā. Astotā Daugavpils pulka divi bataljoni gāja uz Viļaku. Pirmais – no Skockovas uz Eržepoli un Meirovu, un ap pulksten deviņiem ciemi bija ieņemti, tādējādi apejot ar labiem ierakumiem un drāšu aizzogojumiem aizsargātas pozīcijas. Otrais – ar velosipēdistu rotu piekšgalā gāja no Svīlpovas un Pokšovas un ap pulksten vienpadsmitiem ieņēma Viļaku. Krievi pamanījās palīgā no Pitalovas atsūtīt bruņuvilcienu “Steņka Razin” un ešelonu ar kājiniekiem, kuri pie Vecumu stacijas sagaidīja latviešus ar tik stipru uguni, ka tiem nācās atkāpties un ieņemt pozīcijas pretim Borisovas muižai. Pa to laiku velosipēdistu rota ieņēma *Kozju Gorku* (Kazukalnu) un nolēma sabojāt dzelzceļu, lai “Steņka Razin” netiktu atpakaļ uz Pitalovu. Viņi varonīgi atklāja ložmetēju un šauteņu uguni pret bruņuvilcienu un apmēram divas stundas varonīgi aizsargājās pret bruņuvilcienu ložmetēju un lielgabalu ugunīm, līdz ienaidnieks izsēdināja no vilciena kājiniekus un velosipēdistiem nācās atkāpties uz Vikočevas ciemu (šo vietu neizdevās identificēt), ar kauju šo Vikočevu ieņemt, saņemot gūstekņus un ieročus.

* Turpinājums 10.lpp.

Aicinājums iedzīvotājiem

Par tīru skursteni!

Zini, atceries un ievēro!

Foto - A. Kirsanovs

Gadā – vairāk nekā pustūkstotis izsaukumu! Ugunsdzēsēji glābēji ik gadu saņem vairāk nekā 500 izsaukumus, kad dūmvados deg sodrēji. Tādēļ arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests atgādina, ka netīrīts skurstenis ir ugunsbīstams: “Aicinām savlaikus parūpēties par skursteņu tīrīšanu, lai apkures sezona nesagādātu liekas rūpes un raizes!”

Sākusies apkures sezona, un reizē ar to dažviet parādās pirmās nelaimes apkures sistēmu ekspluatācijas procesā. Visbiežāk ugunsnelaimes apkures sistēmās notiek skursteni, un tas ir rādītājs, ka kaut kas ar šo sistēmu nav pareizi.

Drauds apkures ierīces veselības stāvoklim

Viens no izplatītākajiem problēmu iemesliem ir savlaikus netīrīts skurstenis un krāsns. Rezultātā skursteni un apkures ierīcē uz sienām sakrājušies sodrēji traucē veiksmīgu siltuma atdevi uz apkures iekārtu. Kurināšanas laikā šķiet, ka apkures ierīce vēl isti nav uzsilusi, un, cenšoties to panākt, tiek kurināts vēl cītīgāk. Tomēr šī ir tā bīstamā robeža, kad netīrīta krāsns tiek pārkurināta un sāk degt sodrēji.

Kāpēc sodrēju degšana ir bīstama? Tāpēc, ka, sodrējiem aizdegoties, strauji paaugstinās temperatūra līdz 1100 grādiem, kas liek strauji izplesties celtniecības materiāliem. Piemēram, ķieģeļiem skurstenī vai krāsns podiņiem strauji izplešoties, tiek izkustinātas mūrēšanas salaiduma vietas vai šuves un tās kļūst nehermētiskas un bīstamas, radot iespēju tvana ielplūdei telpā vai dzirksteles iekļūšanai bēniņos uz degošām konstrukcijām. Katra sodrēju izdegšana ir drauds apkures ierīces vai skursteņa veselības stāvoklim.

Par nekvalitatīvu kurināmo un sekām

Visbiežāk bīstamie sodrēji veidojas, ja tiek izmantots nekvalitatīvs kurināmais – slapja malka, dažādi materiāli (tetrapakas, plastmasas maisiņi, audumi) un citas sadzīves lietas. Turklāt, kurinot šādas lietas, to degšanas procesā rodas tādas gāzes un izmeši, kas bojā un grauj dūmkanālu no iekšpuses. Nogulsnes uz apkures ierīces un skursteņa sienām

sauc par kreozotu, un tā izveidošanās pakāpes ir atkarīgas no jūsu kurināmā un kurināšanas paradumiem. Ja kreozota kārtā izveidojas biežāka, situācija kļūst bīstamāka, bet iztīrīšana – sarežģītāka. Bīstamākā stadija ir, kad uz dūmkanāla sienām izveidojies kreozots glazūras izskatā. Šādā gadījumā vairs nepalīdzēs skursteņslauķa darbi vai speciālas veikalā nopērkamas piedevas, kas izmantojamas kurināšanas laikā. Būs jāmaina skursteņa odere. Lai neiekultos šādās nepatīkšanās, viens no pasākumiem ir izvēlēties apkures ierīcei piemērotu skursteni vai otrādi.

Apkures ierīces, kas pēc kurināšanas neakumulē siltumu ilgāk par trīs stundām, sauc par ilgdedzes apkures ierīcēm. Šādām apkures ierīcēm izmanto gludsienu skursteņus no metāla vai šamota caurulēm. Savukārt apkures ierīcēm, kuras izkurinot siltumu saglabā ilgāk par trīs stundām (virtuves plītis ar sildmūri, podiņu, ķieģeļu krāsnis), derēs ķieģeļu skurstenis, kas būvēts no pilniem māla ķieģeļiem. Kurinot šādas krāsnis, daudz siltumenerģijas nokļūst skurstenī, un tas tiek uzsilīdīts, nodrošinot efektīvu dūmu novadīšanu. Ja ir apkures ierīce, kurai degšanas produkti nevar uzsilīt ķieģeļu skursteni un ekspluatācijas procesā paredzēta gaisa padeves regulācija, var rasties smakšanas darbība un svišana. Tad būtu jāizvēlas gludsienu skurstenis.

Atcerieties, ka krāšņu un dūmeņu tīrīšanu ilgdedzes krāsnīm kā minimums (saskaņā ar Ugunsdrošības noteikumiem) jāveic divas reizes gadā – pirms apkures sezonas (līdz 1. novembrim) un vienu reizi apkures sezonā (no 1. novembra līdz nākamā gada 1. martam). Savukārt apkures ierīču, kuras izkurinot siltumu saglabā ilgāk par trīs stundām, apkopi jāveic pirms apkures sezonas vienreiz gadā (līdz 1. novembrim).

MĀRIS VOICIŠS, Balvu Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības valdes priekšsēdētājs

Pieprasījums pēc pakalpojuma būtiski nav mainījies

Lūgts novērtēt, kāda ir kopējā situācija ar skursteņu tīrīšanu mūsupusē, Balvu Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības valdes priekšsēdētājs Māris Voicišs stāsta, ka pieprasījums pēc šī pakalpojuma gadu gaitā būtiski nav mainījies. “Vairāk vai mazāk, bet katru gadu tas ir līdzīgs. Ir privātpersonas, kuras, piemēram, sava īpašuma apdrošināšanas vajadzībām izmanto sertificētu skursteņa tīrīšanas pakalpojumu. Sertificētu pakalpojumu izmanto arī juridiskas personas, piemēram, dažādas iestādes, kurām tas jā dara pēc likuma. Tāpat ir daļa privātpersonu, kuri skursteņus droši vien tīra saviem spēkiem. Pieļauju, ka ir arī daudz privātpersonu, kuri savu īpašumu skursteņus netīra vispār. Jāuzsver, ka, saņemot sertificētu skursteņa tīrīšanas pakalpojumu, tiek sastādīts arī akts, ka skurstenis ir iztīrīts,” informē M. Voicišs.

Kur jāvēršas, ja vēlas iztīrīt skursteni?

“Lai pieteiktu šo pakalpojumu, jāsaazinās ar Balvu pilsētas un rajona brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību, kas atrodas Baznīcas ielā 49, Balvos. Biedrībā var vērsties gan klātienē, kas strādā katru darba dienu no pulksten 8.30 līdz 17. Ja pakalpojums pieteikts, tiek norunāts konkrēts laiks par skursteņa tīrīšanu, kad meistars brauc un dara savu darbu. Savukārt pēc skursteņa iztīrīšanas tiek sastādīts akts, ka nepieciešamie darbi izdarīti,” skaidro Balvu Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības valdes priekšsēdētājs Māris Voicišs.

Informē pašvaldība

Par iespējamo apdraudējumu atkušņa laikā

Šonedēļ Latvijā sāksies atkusnis un gaidāmi nokrišņi. Kā liecina laika prognozes, pārsvarā būs lietus, un iesākumā tas būs sasalstošs.

“Nokrišņu un atkušņa dēļ ievērojami pieaugs sniega svars uz jumtiem. No jumtiem krītošs sniegs un ledus gabali var apdraudēt gan gājējus, gan automašīnas, un tas nevar tikt pieļauts. Saskaņā ar Balvu novada domes saistošajiem noteikumiem Nr. 19/2022 “Par teritoriju kopšanu, ēku un būvju uzturēšanu Balvu novadā”, sniegs, ledus un lāstekas ir regulāri jānotīra. Par šo prasību neievērošanu paredzēta arī administratīvā atbildība. Aicinām īpašniekus un apsaimniekotājus rīkoties atbildīgi un savlaikus tīrīt jumtus ziemas laikā! Savukārt iedzīvotājus aicinām būt uzmanīgiem, pārvietojoties pa ietvēm, kur no namu jumtiem iespējama sniega vai ledus krišana! Tāpat atgādinām, ka ir nepieciešams ziņot pašvaldības policijai pa tālr. 29445114 vai sūtīt ziņu WhatsApp par netīrītajiem jumtiem, lai ātrāk varētu vērsties pie nama īpašnieka ar prasību bistamību novērst,” informē Balvu novada pašvaldība.

Tiesu lietas

Pudeles dēļ – cietums

Tiesā stājies spēkā spriedums krimināllietā par zādzību nelielā apmērā, ko izdarīja divas personas veikalā “Maxima” Balvos. Vienam no garnadziem par šo nodarījumu kādu laiku nāksies pavadīt aiz restēm.

Kā rakstīts anonimizētajā spriedumā, šī gada 30. oktobrī pulksten 13.36 divas personas, mantkāriģu motīvu vadītas, iedzīvošanās nolūkā un būdamas alkohola ietekmē, ieradās veikalā “Maxima”. Viens no garnadziem no plaukta, kur pārdošanā izlikti dažādi alkoholiskie dzērieni, paņēma vienu 0,5 litru tilpuma 40 % alkohola pudeli “Rudzu” 8,17 eiro vērtībā un ielika to iepirkumu grozā. Tad abi zagļi veikala apmeklētāji kopā pastaigājās pa tirdzniecības zāli un vietā, kur neviens neko neredzēja, viens no apsūdzētajiem izņēma pudeli no iepirkumu groza, to ievietoja aiz bikšu jostas, tad abi kopā devās prom no veikala telpām, par dzēriena pudeli nesamaksājot. Tādējādi apsūdzētie personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās nolaupta SIA “Maxima Latvija” piederošo mantu un ar savām darbībām izdarīja noziedzīgu nodarījumu (mazāk smagu noziegumu), kas paredzēts Krimināllikuma 180. panta pirmajā daļā – zādzība, krāpšana vai piesavināšanas nelielā apmērā. Par šādu nodarījumu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

Tiesas nosprieda: vienu no apsūdzētajiem atzīt par vainīgu un sodīt ar sabiedrisko darbu uz 160 stundām, kā arī uzdot Valsts probācijas dienesta Balvu nodaļai pārraudzīt apsūdzēto sabiedrisko darbu izpildes laikā. Savukārt otru apsūdzēto tiesa atzina par vainīgu un kā galīgo sodu noteica brīvības atņemšanu uz trīs mēnešiem un desmit dienām. Tiesa arī lēma solidāri no abiem apsūdzētajiem SIA “Maxima Latvija” labā piedzīt materiālā zaudējuma kompensāciju 8,17 eiro apmērā.

Informē ugunsdzēsēji

Deg malka

15. decembrī pulksten 18.22 ugunsdzēsēji glābēji saņēma izsaukumu uz Balvu novada Žiguru pagastu, kur garāžā pie apkures katla dega malka 3 m² platībā. Pulksten 19.19 ugunsgrēks tika likvidēts.

Deg jumts un sadzīves mantas

Aizvadītajā sestdienā pulksten 14.47 ugunsdzēsēji glābēji steidzās uz Balvu novada Rugāju pagastu, kur pie dūmvada dega vienstāva dzīvojamās mājas jumta pārsegums un sadzīves mantas 2 m² platībā. Pulksten 18.35 ugunsgrēks tika likvidēts.

Deg māja

Pagājušajā svētdienā pulksten 22.50 tika saņemts izsaukums uz Balvu novada Vectilžas pagastu, kur dega vienstāva dzīvojamā māja 300 m² platībā. Pirms ugunsdzēsēju glābēju ierašanās no ēkas evakuējās trīs cilvēki. Pulksten 5.30 ugunsgrēks tika ierobežots, bet dzēšanas darbi vēl turpinājās.

Pa vēstures pēdām

* Sākums 8.lpp.

Ilgās cīņas par Latvijas neatkarību

Tajā pašā dienā sešos no rīta Latgales partizānu pulks ar saviem galvenajiem spēkiem, t.i., diviem bataljoniem, iesāka uzbrukumu Škilbanu virzienā ar mērķi ieņemt "augstumus, kuri velkas no Rogovskojes līdz Visokij Boram" (tā raksta Radziņš), tātad no Rogovskim līdz Augstasilam (labs piemērs, ka atsevišķi vietvārdi prasīt prasījās tikt latviskoti), un šos augstumus stabili bija ieņēmis 15.armijas Sevišķu uzdevumu pulks. Pieredzējušu virsnieku trūkuma un dziļa sniega dēļ latviešiem līdz vakaram izdevās ieņemt tikai Plešovu un Ploskīni. 11.janvārī, pateicoties izveicīgiem manevriem un enerģiskam frontālam uzbrukumam trīs dienu garumā, izdevās ieņemt pretinieka stipri nocietināto Škilbēnu augstieni un arī Baltinavu, bet 14.janvārī – Pitalovas dzelzceļa mezglu. Bargais sals gada beigās neļāva uzbrukumus turpināt līdz 2.februārim, kad tika ieņemts Višgorodoks, bet 3.februārī bija sasniegta armijas virspavēlnieka noteiktā Ludzas upes līnija.

Pitalovu iekļāva Latvijas teritorijā

Pa to laiku slepenībā notika miera sarunas starp Latvijai un Padomju Krievijai – Krievijā plosījās pilsoņu karš, Sarkanā armija bija aizņemta cīņās ar baltgvardiem, un Ļeņins gribēja vismaz Baltijas valstu frontē apturēt karu un "pāri Polijas līķim" īstenot savu vispasaules revolūcijas ideju, bet latviešiem slepenība bija jāievēro poļu dēļ, kuri palīdzēja atbrīvot Latgali, bet negribēja slēgt mieru ar Krieviju. Kad 1920.gada 11.augustā plkst. 12.40 abas puses ar kāda Latvijas pilsoņa dāvētu, dimantiem un pērli rotātu zelta spalvaskātu parakstīja uz pergamenta nodrukātu un masīvos safjanādās sējumos iesietu Līguma tekstu par karadarbības izbeigšanu un Krievijas atteikšanos "uz mūžīgiem laikiem" no Latvijas tautas un zemes, visnomāktākie bija poļi – Mihaila Tuhačevska "sarkanās" armijas karaspēks jau bija sasniedzis Varšavas robežas, un viņi vēl nezināja, ka augusta vidū poļi sakaus Tuhačevska armiju un padzīs no savas valsts. Saskaņā ar šo līgumu Pitalovu iekļāva Latvijas teritorijā, pārdēvēja par Jaunlatgali, bet 1938.gadā – par Abreni.

✓ **1920.gada 11.augustā abas puses parakstīja līguma tekstu par karadarbības izbeigšanu un Krievijas atteikšanos "uz mūžīgiem laikiem" no Latvijas tautas un zemes.**

jāievēro poļu dēļ, kuri palīdzēja atbrīvot Latgali, bet negribēja slēgt mieru ar Krieviju. Kad 1920.gada 11.augustā plkst. 12.40 abas puses ar kāda Latvijas pilsoņa dāvētu, dimantiem un pērli rotātu zelta spalvaskātu parakstīja uz pergamenta nodrukātu un masīvos safjanādās sējumos iesietu Līguma tekstu par karadarbības izbeigšanu un Krievijas atteikšanos "uz mūžīgiem laikiem" no Latvijas tautas un zemes, visnomāktākie bija poļi – Mihaila Tuhačevska "sarkanās" armijas karaspēks jau bija sasniedzis Varšavas robežas, un viņi vēl nezināja, ka augusta vidū poļi sakaus Tuhačevska armiju un padzīs no savas valsts. Saskaņā ar šo līgumu Pitalovu iekļāva Latvijas teritorijā, pārdēvēja par Jaunlatgali, bet 1938.gadā – par Abreni.

Obelisks ieaudzis brikšņos

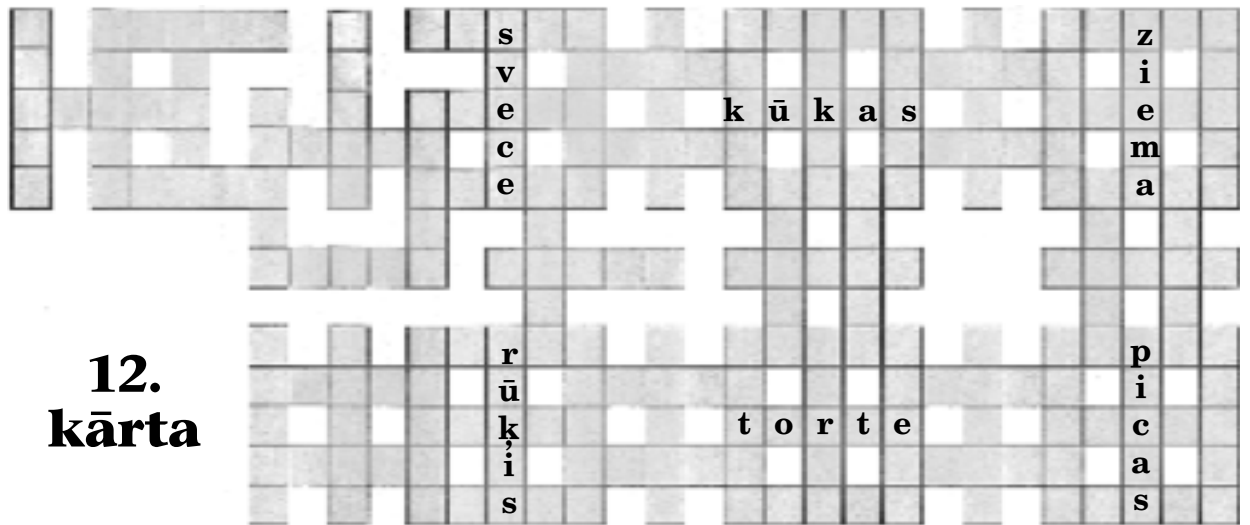
Padomju gados aiz Škilbēnu muižas parka uzlika nelielu pieminekli sarkanarmiešiem (arī cara armijas kapteinim Sokolovam un viņa palīgam poručikam Nikiforovam). Laikam tāpēc tā vieta blakus senkapiem/kara kapiem saucas Bratskaja. Senkapu grants ar apbedīto kauliem tika daļēji norakta sovhoza "Škilbēni" meliorācijas objektu vajadzībām. Kapos esot atrastas monētas ar 1560-to gadu datējumu. Kāda likteņa ironija tā būtu, ja izrādītos, ka senkapos savulaik apglabāti Ivana Bargā Livonijas karavīri, bet pārdesmit metru attālumā guļ sarkanarmieši. Tagad obelisks ieaudzis ievu un kārkļu brikšņos. Taču var redzēt, ka kāds pavisam nesen pie tā pabijis un rūpīgi pārkrāsojis uzraksta burtus un piecstaru zvaigzni. Par 1919.gada 24.oktobra cīņām pie Plešovas ciema Jānis Burmeisters tika apbalvots. Viņš mira 1942.gada 15.maijā Jeņisejskas cietumā Krasnojarskas apgabalā notiesāt nespāpēts – kā zināms, 1920. gadā padzītā padomju vara pēc 20 gadiem atgriezās un mēģināja iznīcināt visus, kuri savulaik par Latvijas neatkarību cīnījās tā, ka mēs pamodāmies austrumu robežas šajā pusē. 1938.gada 14.augustā Balvos iesvētīja Kārļa Jansona bronzā izlieto Mūžīgā Partizāna tēlu – pieminekli Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem jeb Balvu Staņislavu, kurš uz 5 metru augsta, no visu cīņu novadiem savāktu laukakmeņu postamenta, nostājies pret ienaidnieku "Nenāc klāt!" pozā. Pieminekli ticis divreiz nojaukts (1941. un 1944.g.) un divreiz atjaunots (1943. un 1993.g.).

MĀRĪTE ŠAKINA

(Izmantotie materiāli ir autorei rīcībā)

Maģiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu mīklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

12. kārtā

Asara - asaka - aukla - auklē - bikla - divus - gardu - ielas - Ināra - karte - kasti - klepo - krāns - kroņa - kuras - laide - laika - laime - maiss - maksa - masas - masts - mazāk - meklē - miers - mīcīt - Muris - pakas - parks - pasts - plata - rasti - rotas - sābri - saķer - samts - saper - sargā - sasit - satur - sauca - sekas - sekss - sesks - sestā - siena - siers - sieti - sieva - sista - skats - skola - slava - sleja - slēpt - slima - slota - somas - spēle - tauta - tauri - tīrīt - Valka - vērti

Jūsu atbildes tiek gaidītas "Vaduguns" redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 10.janvārim.

Maģisko vārdu mīklu atrisināja: B.Sopule (Vikсна), G.Amantovs, J.Pošeika, P.Ločmele, St.Lazdiņš, L.Krilova (Balvi), I.Homko (Medņeva), A.Mičule (Tilža), N.Mantone (Bērkalnes pagasts).

11.kārtā veiksmē uzsmaidīja PĀRSLAI LOČMELEI no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā (līdzīgi ņemt personu apliecinošu dokumentu).

Foto konkurss

Katra mēneša labākās fotogrāfijas autors saņems balvu. Fotogrāfijas var iesūtīt pa pastu – Balvi, Teātra ielā 8, LV-4501, vai elektroniski – vaduguns@apollo.lv. Pie foto obligāti norādāms vārds, uzvārds (vēlams - tālrunis).

Atceroties mēness apspidēto Ligo nakti. Iesūtīja Rūdolfs Kozlovs no Balviem.

2022.gada karogi. Iesūtīja Rūdolfs Kozlovs no Balviem.

Skaistums no vasaras. Iesūtīja Rūdolfs Kozlovs no Balviem.

Informatīvais seminārs

Kultūras mantojums un kopiena digitālajā laikmetā

Zinaida Logina

Aizvadīts Latvijas Nacionālais kultūras centra un Latvijas Kultūras akadēmijas informatīvais seminārs “Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanā”, kas noritēja sadarbībā ar Balvu novada pašvaldību un Balvu Centrālo bibliotēku.

Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujate, atklājot semināru, uzsvēra, ka savas laimes kalēji esam mēs paši, bet darbs labāk izdodas, darot kopā. “Balvu novads ir daudzkrāsains elements Latgales un Latvijas kultūrā. Novados vajag darīt visu iespējamo, lai kultūras mantojumu nodotu nākamajām paaudzēm,” uzsvēra S.Pujate. Latvijas Nacionālā kultūras centra Nemateriālā kultūras mantojuma eksperte Gita Lancere bija gatavojuši tēmu “Nemateriālā kultūras mantojumu un Eiropas ilgtspējīgas attīstības mērķi”, bet “Par kopienas lomām Latviešu vēsturisko zemju likumā” pastāstīja Latvijas Nacionālā kultūras centra Nemateriālā kultūras mantojuma eksperte Agnese Karlsona.

“Kur glabāt piemiņu? Kā izkopt atmiņu?”

Socioloģijas doktore, profesore, Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore zinātniskajā darbā ANDA LAŽE sniedza informāciju par tēmu “Kultūras mantojums un kopiena digitālajā laikmetā”. “Nav mantojuma bez cilvēkiem. Novada institūciju, bibliotēku un muzeju mērķēta darbība uz savā teritorijā esošo vērtību saglabāšanu nav nekas jauns. Piemēram, interneta vietnē www.periodika.lv varam uzzināt, kā jau agrākos laikos, piemēram, bibliotekāri ir domājuši par problēmām, uzdevumiem, kā šo mantojumu labāk saglabāt,” uzsvēra Anda Laže. Viņa rādīja piemēru, kā savulaik Antons Slišāns laikrakstā “Vaduguns” 1987.gadā rakstīja “Kur glabāt piemiņu? Kā izkopt atmiņu?” Lūk, ko viņš toreiz rakstā: “Mūsdienu pārkārtošanās laikmets dzīvē ir ienesis daudz izmaiņu. Mūsu laiks neļauj pa vecam ne tikai dzīvot un strādāt, bet arī domāt. ...šogad gan presē, gan oficiālās sanāksmju reizēs tiek runāts par to, lai neatliekami tiktu risināts jautājums par Balvu rajona novadpētniecības muzeja veidošanu. Ir nepieciešams centrs mūsu piemiņas, mūsu atmiņas veidošanas darbam. Muzejs būtu jāveido senākā celtnē, kura pati par sevi paustu vēsturi.” Tas liecina, ka novadpētniecības darbs, mantojuma saglabāšana bijusi svarīga cilvēkiem visos laikos. Šodienas pārmaiņu laiks tikai prasa cita veida prasmes, lai organizētu materiālu digitalizāciju.

Kas ir kopiena?

Viņa jau savas uzstāšanās sākumā uzdeva jautājumu, kas tad ir kopiena, skaidrojot, ka tā ir cilvēku grupa, kam ir kopīga iezīme vai intereses. Kopienas cilvēkus var vienot ģeogrāfiska piederība kādai teritorijai, tā var būt arī kāda grupa ar kopīgām interesēm vai kopīgām demogrāfiskām pazīmēm. Kopienas jēdziens uzsvēr pašiniciatīvas un līdzdalības spēku, jo mantojuma saglabāšanā svarīgi kopīgi mērķi, savstarpēja mācīšanās. Kopienas vārdu daudz lieto arī starptautiskā vidē, lai norādītu uz dažādām cilvēku praksēm, arī tām, kuras kopj un glabā nemateriālo mantojumu. Jau 20.gadsimta nogalē mantojuma pētniecībā cilvēki un viņu vērtības bija centrā.

Vai digitalizēts nozīmē pārmantots?

“Arī digitālā mantojuma jēdziens ir plašs un rada daudz jautājumu. Vai tas, kas mēs visas vērtības – dokumentus, fotogrāfijas, dziesmas, gleznas un citas – digitalizēsim, tās tiks saglabātas? Vai digitalizēts nozīmē pārmantots? Tāpēc jāsaprot, ka mantojuma glabāšana virtuālajā vidē nav mērķis, bet tikai instruments mūsu rokās, ar kuras palīdzību varam garantēt kaut kādu drošību mūsu atmiņai,” skaidroja profesore. Viņa klātesošos mudināja aizmāties, kas tad ir tie mantojuma glabātāji. Kas ir tie eksperti, kuri var pateikt, vai kāda konkrēta lieta, notikums ir vai nav mantojums, ko jāpārmanto? Kā notiek atlase, ko mēs saglabājam un digitalizējam? UNESCO akceptē domu, ka to var noteikt paši cilvēki, kuriem ir saikne ar mantojumu un kuri tam piešķir vērtību. “Mūsdienu sabiedrībā notiek sadursmes, runājot par to, kas

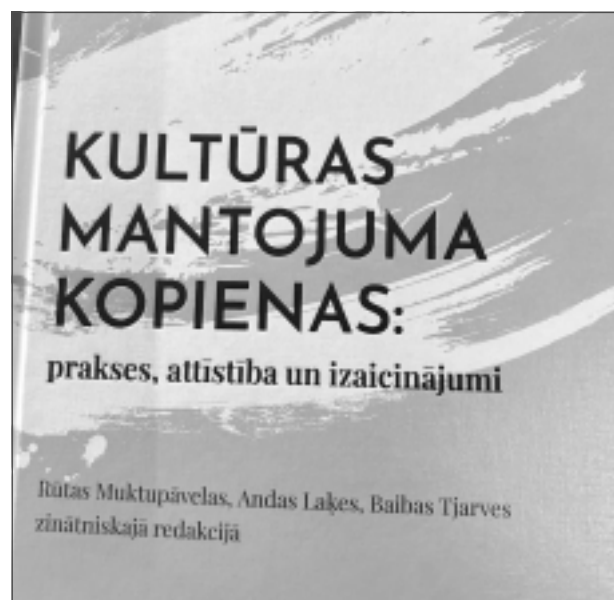
Ar informāciju dalās profesore Anda Laže. Viņa uzsvēra, ka gan muzeji, gan bibliotēkas ir domājušas un strādājušas pie kultūras mantojuma saglabāšanas. “Jo tikai tas, ko saglabāsim, dzīvos nākotnē,” uzsvēra A.Laže.

Profesore Rūta Muktupāvela. Viņa pastāstīja, ko varam izlasīt monogrāfijā “Kultūras mantojuma kopienas: prakse, attīstība un izaicinājumi”. “Zinātniekiem nav lielāka prieka, kā redzēt, ka viņu pētījumi nepaliek atvilktnēs vai digitālajās platformās, bet cilvēki tos lasa un atzīst par labiem. Kultūra ir tas, ko mēs mantojam no pagātnes, strādājot tagadnē un domājot par nākotni,” uzsvēra lektore. Viņa piebilda, ka kultūras mantojums veido tiltu starp laiktelpām un cilvēkiem, tas dzīvo, jo cilvēki to lieto, tāpēc to var dēvēt arī par dzīvo mantojumu.

ir vai nav vērtības. Nereti vara izšķirt to, ko saglabāt vai nē. Diskusijas vajag rosināt arī jūsu vidē – sabiedrībā, skolās, jo tieši jūs esat tie, kuri kāda mantojuma vērtību var noteikt un stiprināt. Piemēram, Upītes kultūrtelpas mantojums dzīvos tikai tad, ja jūs to redzēsiet un akceptēsiet kā mantojumu, ja to cildināsiet. Interneta vide un digitālo tehnoloģiju radītās multimedijālās komunikācijas iespējas veido arī jauna tipa kopienas, kuras savu kultūras praksi attīsta un pieredzi uzkrāj digitālajā vidē,” skaidroja lektore. Viņa lika aizmāties, kas mums bija svarīgs pirms desmit gadiem un vai tas ir tikpat svarīgs arī šodien. Mainoties cilvēku vērtībām, mainās arī mūsu priekšstati par pārmantojamām lietām, jo viss ir kustībā. Lektore mudināja aizmāties, ka nav ārējas mērauklas, kas nosaka mantojuma vērtību. Lūk, nojauktais uzvaras piemineklis Rīgā, – kā un kāpēc mainījās šī tēlniecības objekta vērtība, mainoties vērtību sistēmām?

Vai digitalizācija ir jauna iespēja?

Ja, piemēram, muzeji veido ekspozīcijas no fiziskām lietām, var parādīt krietni mazāk, nekā ņemot talkā digitālās tehnoloģijas. Augstskolās digitālā veidā pieejami zinātniskie raksti, un tas palielina materiālu pieejamību. Protams, ne jau visiem digitālajiem materiāliem būs paliekoša vērtība. Kultūras darbiniekiem Latvijas kultūras kartē jāievada plānotie pasākumi un svētki, un šī informācija ļauj orientēties un uzzināt plašāku informāciju. Kultūras karte ir digitāls resurss, kurš parāda, kas notiek kultūras nozarē. Līdz ar digitalizāciju kultūras mantojuma saglabātāju kļūst vairāk. Digitālā vide dod iespēju informāciju apkopot, bet tas prasa jaunas zināšanas darboties tajā un veidot jaunu priekšstatu telpu. Lektore piebilda, ka digitālās vides datus var izmantot arī negatīvi, tāpēc jādomā, kā mēs šajā vidē atstājam nospiedumus. “Kā mēs, kultūras veidotāji, runājam par sevi un kultūras mantojumu, kā pozicionējam savas vērtības digitālajā vidē, tā sabiedrība, arī politikas veidotāji mūs uztver. Kad politiķi runā no augstām tribīnēm, tad daudzi saka, ka valsts ir balstīta nacionālajā kultūrā, bet tad, kad jānosaka budžeta prioritātes, finansējums kultūrai ir pēdējā vietā. Ja Latvijas iedzīvotājiem jautā, kādas sabiedrības problēmas jārisina vispirms, tad kultūras jautājumi ir vieni no pēdējiem. Tajā pašā laikā mēs sakām, ka kultūra ir visa pamats – nebūs kultūras, nebūs Latvijas valsts. Tas liecina, ka nav digitālās plaisas, bet ir kultūras vērtību plaisa,” secināja Anda Laže, vēlreiz atgādinot, ka digitālā vide, kas pieejama ļoti daudziem cilvēkiem, ir tikai resurss, kur mēs parādām savas vērtības.

Iznākusi monogrāfija “Kultūras mantojuma kopienas: prakse, attīstība un izaicinājumi”. Monogrāfija turpina Latvijas kultūras akadēmijas pētnieku iesāktos pētījumus kultūras mantojuma jomā, pievēršoties mantojuma kopienām. Viņi analizē, kā sabiedrības grupas piedalās mantojuma saglabāšanā nākamajām paaudzēm. Monogrāfijas autori pievērsušies ne tikai aptverošai dažādo kopienas jēdziena definīciju analīzei, sniedzot precīzu un zinātniski pamatotu mantojuma kopienas jēdziena izpratni, bet arī analizējuši Latvijas iedzīvotāju viedokli, zināšanas un attieksmi pret kultūras mantojumu, balstoties pētījuma ietvaros veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas reprezentatīvajos datos. Monogrāfijā analizē 12 elementus, kas tika pieteikti Latvijas Nacionālajam nemateriālā kultūras mantojuma sarakstam laika posmā no 2016. līdz 2018.gadam.

Foto - Z.Logina

Foto - Z.Logina

Foto - Z.Logina

Apsveikumi

Par tiem gadiem neteiksim nevienam,
Tikai sapņos pastāvēsim klāt,
Lai tu pati vari šajā dienā
Apsnigušos mirkļus pārcilāt.

Miļi sveicam krustmāti **Austru Grigāni** jubilejā!
No sirds vēlam veselību, dzīvesprieku un
miļus cilvēkus blakus.

Elfrīda ar ģimeni

Mēs novēlam Tev dāsnu ziemas rotu,
Ar kuru lepoties, kad mati zied!
Mēs novēlam Tev sauli ziemas dienās,
Lai Tavas mītās pēdas putens neaizsedz.

Miļi sveicam **Zinaidu Baranņikovu** 85 gadu jubilejā!
Vēlam veselību, možu garu un
Dieva svētību daudziem gadiem!
Anastasija, Jānis, Celerīna, Kuduri

Dažādi

Sieviete ar bērnu steidzami meklē
vienistabas dzīvokli.
Tālr. 29628898.

23.decembrī Balvu tirgū no plkst.
9.00 būs nopērkami "Terešku"
SKĀBĒTIE KĀPOSTI no Alūksnes!

Afiša

22.decembrī Ziemassvētku vecītis apciemots Vectilžasa pagasta bērņus,
kuri neapmeklēja pirmsskolas izglītības iestādes, lai nogādātu dāvanas!

Pērk

Z.s "Strautiņi"
iepērk **mājlopus.**
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. 29411033.

**IEPĒRK
MĀJLOPUS**
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galaspārstrade.lv

**SIA "AIBI" iepērk
liellopus, jaunlopus,
jērus, zirgus.**
Iepērkam arī bioloģiskos lopus.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 20238990.

**LIGNUM
LATVIJA**
**Pērk meža
īpašumus
un cirsma.**
**SIA LIGNUM LATVIJA -
uzticama mežu iegāde**
Zvaniet: 29 289 878
lignum@lignum.lv
www.lignum.lv

SIA "RENEM"
iepērk
**jaunlopus, liellopus,
aitas, piena teliņus.**
Augstas cenas. Visa veida
apmaksas.
Informācija pa tālr.
29485520, 26447663.

Pērk izcirstus mežus
(3000 EUR/ha), cirsma,
lauksaimniecības zemi.
Tālr. 28282021.

Pērk mežu ar zemi, cirsma,
lauksaimniecības zemi.
Tālr. 26346688.

Pērk lauksaimniecības zemi, mežus
un cirsma.
Tālr. 26335686.

Pērk Dnepr MT reduktoru, kardāna
pievadus un kārbu.
Tālr. 2612127.

Pērku padomju automašīnas VAZ,
GAZ, ZAZ, motociklus JAWA,
MINSK, IŽ.
Tālr. 26057375.

"Craftwood" pērk meža īpašumus,
cena no 2500-25000 EUR/ha.
Tālr. 26360308.

Pērku meža, lauksaimniecības
zemi. Tālr. 29386009.

Pārdod

SIA "Mi Ko Wood"
PĀRDOD:
priedes, egles, bērza un oša
zāgmateriālus – žāvētus (līdz KD
8%) un svaigi zāģētus.
Masīvkoka plātnes, listes,
sagataves.
IEPĒRK:
priedes, egles un bērza zāģbaļķus.
PIEDĀVĀ:
kokmateriālu žāvēšanas,
zāģēšanas un galdniecības
pakalpojumus.
Parka iela 1, Žiguri, Balvu novads
e-pasts: info@mikowood.com
mob. +37129397304

Pārdod lopbarībai: kartupeļus,
burkānus, cukurbietes, graudus.
Tālr. 25442582.

Skaldīta malka.
Cena 50 EUR/berkubā.
Piegādes apjoms līdz 7 berkubiem.
Ir sausā. Tālr. 25543700.

Pārdod 3m alkšņa malku ar piegādi.
Minimālais apjoms 40 m³.
Zvanīt 20514042.

Pārdod skaldītu malku.
Tālr. 29332209.

Pārdod ĀBOLUS, 0,30 EUR/kg.
Tālr. 29429152 vai interesēties
mednieku veikalā. Piegāde Balvu
pilsētā.

Latvijā audzēta cūkgaļa. Ar piegādi.
Tālr. 26326705.

Pārdod jaunu malkas apkures katlu
(21 kW), boileri, spiedkatlu.
Tālr. 26237083 (pēc 18.00).

Līdzjūtības

Mūža vakars krēslas spārniem
Tumsu auž un zvaigznes dedz.
Un pār gadiem aizgājušiem
Lielais miers nu sagāšu sedz.
Izsakām līdzjūtību **meitai,
mazmeitai un pārējiem
tuviniekiem, LIDIJU DUBRENIECI**
pavadot mūžības ceļā.
Anna, Aina

Klusums,
Tevis vairs nav, tikai atmiņas,
Kas aizkustina dvēseli,
Vārdi, kas nepateikti – skan.
(A.Gļauda)
Silvija! Dziļi un patiesa līdzjūtība,
māmiņu **LIDIJU DUBRENIECI**
pavadot kapu kalniņā.
Klasesbiedri un audzinātāja

Izturi, dvēselīt, izturi!
Vēl šodien tavas debesis raudās.
Rīt tajās šūposies saulīte
Ligotnēs gaiši gaišās... (M.Šnē)
Skumju un sāpju brīdī mūsu patiesa
līdzjūtība **Valerjanam Rundzānam,
Aigai Rundzānei un pārējiem
tuviniekiem, no VALDA** atvadoties.
SIA "KĪRA" valde – Jaroslavs,
Jaņina, Vanda

Sirds nepukst vairs,
Bet tai vēl bija skanēt,
Un acīm mirdzēt, dzīvi vērojot.
Mūsu līdzjūtība **Jānim Rundzānam
un tuviniekiem, brāli VALDI**
mūžības ceļā pavadot.
Edgars un Lauris ar ģimenēm

Daudz darbiņi padarīti,
Daudz soliņi iztecēti.
Lai nu miļi Zemes māte
Pārkļā savu seģenīti. (Latv.t.dz.)
Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
**Silvijai un Madarai, un pārējiem
tuviniekiem, pavadot MĀMIŅU un
VECMĀMIŅU** mūžības ceļā.
Emilija ar meitu ģimenēm

Dzīve, dzīvīte – katram tā viena –
Viss, kas reiz sācies, norimst un
stājas...
Mūsu līdzjūtība **Irēnai Šaicānei,** no
brāļa **BRONISLAVA** atvadoties.
Vilma, Lucija B., Lūcija J.

Kāda negaidīta tumša diena aust
Nav neviens no mums to gaidījis.
Atmiņā vēl vēju padebeši viz,
Jāšķiras, kaut izrunāts nebūt nav
viss.

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
**Evaldam Vancānam un
piederīgajiem,** pavadot brāli
BRONISLAVU mūžības ceļā.
Viļakas Valsts ģimnāzijas saime

Kas smagāks vēl var būt, pa dzīves
taku ejot,
Kā atdot zemei to, kas sirdij tuvs un
dārgs...

Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
**Žanetes un Henrietes Brūveru
ģimenei,** vecmāmiņu
DACI BĒRZIŅU mūžības ceļā
pavadot.

Rugāju vidusskolas 2. un 8.kl.
skolēni, audzinātājas Iveta un
Maruta, vecāki

Daudz darbiņi padarīti,
Daudz soliņi iztecēti,
Lai nu miļi emes māte
Pārkļā savu seģenīti.
Izsakām patiesu līdzjūtību **Rasmai
un Ivaram,** pavadot Ivara mammu
MARIJU RUMAKU kapu kalniņā.
Jana ar ģimeni

Vēl sniegotā taka bij jāzbrien,
Un purenes tērcītē jāsaplūc.
Palika sapņi...
Izsakām sirsnīgu līdzjūtību
PALMĪRAS KINDZULES
tuviniekiem, pavadot viņu mūžības
ceļā.
Anna, Lonija, Vilciņi Siguldā

Laikrakstu

"Vaduguns"

2023.gadam

izdevīgāk abonēt!

"Vaduguns" abonēšanas cenas 2023.gadam (EUR)

	1 mēnesis	3 mēneši	6 mēneši	12 mēneši
FIZISKĀM PERSONĀM 2022.gada 12 mēnešu abonentiem	6,50	19,50	38,00	72,00

Vaduguns
Indekss 3004
IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS
IZDEVĒJS
SIA "BALVU VADUGUNS"
Nodokļu maksātāju apliecības Nr.
LV43203002982

REDAKCIJAS ADRESE
TEĀTRA IELĀ 8
BALVOS, LV-4501
NORĒĶINU KONTS
A.S. SEB BANKA
Nr. LV21UNLA0024000467345,
kods UNLALV2X
Publicitāte materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem
atbild to autors.

**REKLĀMA,
SLUDINĀJUMI**
D.Dimitrijeva
T. 64507018
26161959

REDAKTORS E.GABRANOVŠ - T. 29360850
ŽURNĀLISTI: S.KARAVOIČIKA - T. 26707934;
Z.LOGINA - T. 29203754; I.ZINKOVSKA - T. 28319682;
M.SPRUDZĀNE - T. 27832538; I.TUŠINSKA - T. 27145837;
A.LOČMELIS - T. 26665086. KOREKTORE S.GUGĀNE
GRĀMATVEDE S.BĒRZIŅA - T. 25908200
ŠOFERIS A.KIRSANOVŠ - T. 27870730
Tālrunis-autoatbildētājs - 64520961

e-pasts: vaduguns@apollo.lv
mājaslapa: vaduguns.lv

Datorsalikums-
**SIA "Balvu Vaduguns",
R.KACĒNS**
Iespīests SIA "Latgales
Druka", Rēzeknē,
Baznīcas 28
TIRĀŽA - 2445